

קונטרס

הבינוני

פרשת
כי תבוא
תשפ"א

שנה ג' חוברת מ"ח
גליון קס"ה

שיעורי

הרב שמעון שפיצער שליטיא
הנלמדים בבית המדרש בית אהרן'
רח' פחד יצחק 5, ביתר עילית ת"ו

הבינוני

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליטיא

A PROJECT OF

שמעו ותחי נפשכם!!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש
הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה
והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

קול הבינני

בארה"ב

718-686-8300

ארץ ישראל

072-257-7726

להצטרף לקבלת השיעורים או החבורות

באימייל ולשלוח הערות:

info@lomdoschasidus.com

H0722577726@gmail.com

347.351.2400 / 053.311.0743

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליטיא

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון שיעור קי"ד

תועלת העמלות לגופו ונפשו של אדם

יגיעת שניהם משכחת עוון | הגוף נכרא טוב ונתקלקל | המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ | על ידי עול תורה מתקרב האדם למדרגתו קודם החטא | טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו | נער הייתי וגם זקנתי | מלחמת האדם עם יצרו | קליפה ושמה מנוחה | קבלה שהופכת להרגל | אדם לעמל יולד | טוב לי כי עוניתי | עמל הכסילים תייגענו | תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי | מהפך קערה על פיה | עמלות חלף עמלות | תורה מתוך נשיאות עול דווקא | ויט שכמו לסכול |

יום שני פרשת כי תבוא – ט"ז אלול ה'תשפ"א

כוחו של חוטא להחזיר רבים בתשובה

קשוט עצמך תחילה | אלמדה פושעים דרכיך | לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים | נכסים שיש להם אחריות | זדונות נעשים לו כזכויות | התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין | זכות שהיא חובה | לא היו ראויים לאותו מעשה | מי יכול לומר שאינו מחטיא את הרבים | כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו | גודל כוחם של הפשוטים בעם |

יום שלישי פרשת כי תבוא – ט"ז אלול ה'תשפ"א

לב טהור ברא לי אלוקים

החוטא זקוק ללב חדש | חטאתי אני אדע ופשעי נגדי תמיד | דע על מה שתשוב | בחסד ואמת יכופר עון | הזורעים בדמעה ברינה יקצורו | על ידי התדבקות באמת יכופר עון חילול ה' | ארמי אובד אבי | השקר כוחו של היצר הרע | דרך שקר הסר ממני | האמת והשלום אהבו | שקר אין לו רגליים |

מדור עיון תפילה

עידן צלותא שעתא דקרבא חלק ב'

ישמחו וירננו לאומים | יהבין ליה ברתא דמלכא | השפע בא על ידי תפילת שמו"ע |
לא פסיק חוכא מפומיה | התפללתי ולא נושעתי | לא תחיה כל נשמה | שפע חדש
עם קליפה חדשה | מקום הניחו לנו חכמים | יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום |
הנשמה גבוהה מהשכל | אדם נידון בכל יום | הקליפה נמצאת בתוך האדם עצמו |
אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת | ותן בלבי הכנעה וענוה |

מדור שבת קודש

מתנת השבת על ידי הריגת הנחש בימות החול

והכינו את אשר יביאו | ההורג את הנחש זוכה לברתא דמלכא | הקנאה והתאוה
והכבוד | סוף מעשה במחשבה תחילה | משכהו לבית המדרש | לא תוציאו משא
מבתיכם ביום השבת | סמיכת גאולה לתפילה | מה תצעק אלי? | בשבת הדיבור יוצא
מהגלות |

מדור הילולא דצדיקיא

הגה"ק רבינו יהודה ליווא זיע"א – המהר"ל מפראג

הרפתקאותיו בעת הקמת ביתו | על ספרו גבורות ה' | לכו בו כי הוא דרך אמת | מן
הבאר ההיא ישקו העדרים | כי אש אוכלה הוא |

לזכות אליעזר בן פיגא
פטרון מדור אמונה ובטחון

מדור אמונה ובטחון שיעור קי"ד תועלת העמלות לגופו ונפשו של אדם

להסיח דעתו, בוודאי יחטא, לכן עושה הקב"ה שיהיה האדם עסוק מבוקר ועד ערב והבאת טרפו כדי להסיח דעתו, ושאלנו מדוע באמת יצר הקב"ה גוף כזה שמוכרחים להסיח את דעתו ואם לאו הוא חוטא. וכעת ראוי להשלים בענין אחד חשוב מאוד.

הגוף נברא טוב ונתקלקל

הנה ה'בית הלוי' כתב בחיבורו על ביטחון, וכן הוא בספרי הקדמונים¹, שבאמת קודם חטא אדם הראשון לא היה הגוף מגושם כל-כך עד שהיה מיד נמשך אל הרע, והגם שהיתה לו יכולת לבחור ברע כפי שבאמת היה שאדם הראשון בחר ברע, מכל מקום לא היתה המשיכה חזקה כל-כך עד שיצטרך הקב"ה לגרום לו להסיח דעתו על ידי יגיעת הפרנסה, והראיה שהרי קודם החטא היה מזון האדם מוכן לו ולא היה צריך לטרוח בשבילו, ורק לאחר שחטא נאמר לו "קוץ ודרדר תצמיח לך" (בראשית ג, יח), הא לך שכך הוא סדר הדברים, קודם שהאדם חוטא, איננו רודף כל-כך אחר הרע, וכיון שאינו רודף כל-כך אחר הרע, רבים מצרכיו קרובים אליו מאוד. הוא אמנם צריך לגשת אל האילן ולהורידם, אבל איננו צריך להתייגע ביגיעה מרובה עבור כך. וזו היתה

יגיעת שניהם משכחת עון

בשיעור הקודם למדנו את הסיבה השניה שהקב"ה סידר את בריאתו באופן שיצטרכו בני האדם להשתדל להשגת צרכיהם, בשונה משאר בעלי החיים שכל צרכיהם נמצאים בהישג ידם ואינם צריכים להתייגע בשבילם. וביאר רבינו המחבר, שאילו האדם לא היה צריך להתייגע ולהזיע בשביל השגת צרכיו, היה רודף אחר העבירות כמו שנאמר וישמן ישורון ויבעט (האזינו לב, טו), לכן גזר שיצטרך האדם לטרוח ולהתייגע בשביל השגת צרכיו, וזה ביחד עם עסק התורה תצילנו מן העבירה, כלשון התנא (אבות ב, ב) "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון". וכתב רבינו המחבר שלפי זה מבואר שמתנה נפלאה היא מאת הבורא שיצטרך להתייגע בשביל השגת צרכיו, כי כך הוא ניצל מן העבירה, אכן אם יבחר האדם בטוב ויתמסר כל כולו להקב"ה ולתורתו, אזי יסתלק מעליו טורח הגלגול והסיכוב בהבאת טרפו, כי לא יהיה צורך בזה מאחר שכבר קיבל על עצמו עול תורה.

ונתבאר בשיעור הקודם שהקב"ה ברא הגוף באופן כזה שאם אין עושים משהו כדי

¹ ראה שלה"ק 'תולדות אדם' בית ישראל (תליתאה) אות ב.

מדרגתו, יפחת ממנו הצורך לטרוח ולהשתדל אחר פרנסתו. ויש לזה שתי סיבות: הראשונה, מפני שכבר יש לו עול על צווארו וממילא לא ימשך כל-כך אחר החטא ואם כן אינו זקוק לעול הפרנסה. והשנייה, כי כשהאדם מזכך את עצמו, הגם שלא הגיע עדיין לסוף דרך העבודה (והרי אין לך מי שיכול לומר על עצמו שהגיע לסוף דרך העבודה, וכבר אמרו חז"ל אל תאמן בעצמך עד יום מותך), כיון שהוא שקוע בתורה וגמ"ח, הוא נעשה יותר דבוק להקב"ה, וכיון שכן נקלף ממנו מעט מחטאו של אדם הראשון וגופו נעשה יותר רוחני.

כל אדם באשר הוא, כל שהוא לומד תורה מתוך רצון לדעת את הדרך אשר ילך בה ולהתדבק להקב"ה, התורה משפיעה על גופו. הלא כך אמרו חז"ל גם לאדם הפשוט: אם פגע בכ מנוול זה, משכהו לבית המדרש. חזור בתשובה, כוון במחשבתך שאתה רוצה ללמוד כדי להיות יהודי ירא ושלם, והתיישב ללמוד רבע שעה ביגיעה עצומה. אין לך מושג מה לימוד כזה יעשה אתך! זה ישקיט את גופך.

על ידי עול תורה מתקרב האדם

למדרגתו קודם החטא

נמצא לענין מה שאמרו כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ, שיש לכך עוד סיבה, כי אדם זה אינו נמשך כל-כך לחטא כמו חבריו, והרי יותר קרוב למצבו של אדם הראשון קודם החטא, ואם כן אינו זקוק שיטרידוהו בכל עת בהבלי העולם כדי להצילו מן החטא, כי ממילא אינו נמשך כל-כך אחר החטא. ולכן מאמרי חז"ל אלו נוגעים לכל יהודי באשר הוא מאז שניתנה תורה ועד היום, שיבין שאין סיבה

מציאות הבריאה קודם חטא אדם הראשון. הוא עדיין לא היה כל-כך שקוע בחטא, העולם לא היה מעורב כל-כך ברע, גופו לא היה מעורב כל-כך ברע, וממילא לא היה צריך לטרוח כל-כך בשביל להפריד את הרע מן הטוב עד ששיג דבר מה. הוי אומר: הדבר הראשון שנפגם על ידי החטא, הוא גופו של אדם הראשון. הוא נעשה שקוע ברע על ידי שבחר ברע, ועכשיו נשתנתה מציאותו ונעשה אחד שרודף אחר הרע מפני שנתגשם, ועכשיו כתוצאה מכך, הוצרך הקב"ה לגזור עליו שיצטרך להתייגע להשגת צרכיו כדי שלא ימשך אחר הרע.

נמצא לענין מה שנאמר קוץ ודרדר תצמיח לך ובזעת אפך תאכל לחם וכפי שכתב הרמח"ל במסילת ישירים שהוא קנס על האדם, שהוא בוודאי דרך נוסף להבנת דברי רבינו בעל חובת הלבבות, והוא רק משלים את טעמו. היות שחטאת ובוודאי תימשך מעתה אחר הרע, אין עצה אחרת כי אם לגזור עליך בזעת אפך תאכל לחם.

בזה מתיישב מה ששאלנו למה יצר הקב"ה גוף כזה שרודף כל-כך אחר הרע, ובכן עלינו לזכור שבתחילה ברא הקב"ה את הגוף באופן שלא יהיה רודף כל-כך אחר הרע, אלא שהאדם על ידי בחירתו ברע גרם לגופו להיות רודף אחר הרע, וזוהי הסיבה שהעולם נראה עכשיו במצב זה שצריך כל-כך לטרוח בו.

המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו

עול דרך ארץ

וממוצא דבר אתה למד שיש בזה מדרגות רבות ולא רק שני מצבים, קודם החטא ואחר החטא, וכפי שכבר כתב רבינו המחבר שכל מי שיקבל עליו עול תורה לפי

ולא היתה לו שום שייכות להשתדלות עד שקיבל את מזונו בדרך נס. רשב"י זיכך את עצמו כל-כך עד שהוציא את עצמו לגמרי מן החטא ונתדבק לגמרי בבוראו, לכן לא היה צריך לעשות שום השתדלות ואף לא ללכת לשום מקום לשם השגת מזונו. אבל מהמקום שהאדם הפשוט עומד ועד למדרגתו של רשב"י יש הרבה מאוד מדרגות, ורצונו של הקב"ה שלא יחיה האדם בהרי החושך, אלא יתקדם ויגלה את האור, וכשיגלה אותו מעט, יתייגע כדי לגלותו עוד, וכן יזדכך עוד ועוד כפי שנראה להלן בס"ד.

טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו

והנה למדנו מכל האמור שהאדם בנעוריו זקוק ליותר טרדות ממה שהוא זקוק בזקנותו, כי בנעוריו עדיין הוא בגבורתו. יש להמשיל זאת למה שאנו רואים שהנער הצעיר אינו יודע עדיין איך לדבר עם בני אדם ואיך להתנהג אתם, ובעקבות כך הוא עלול לעשות טעויות קשות אף גם כשהוא עסוק בעשיית דבר טוב. כל זה מפני שעדיין מעורב אצלו הרבה טוב ברע והוא צריך שילמדוהו, זה עושים, זה אין עושים, זה מדברים, זה אין מדברים. לאט לאט הוא לומד להפריד הטוב מן הרע עד שהוא נעשה לאדם מן הישוב. אכן כשעוסקים בענין עקירת הרע האמיתי שהוא הקנאה והתאוה והכבוד, צריך האדם לעבוד עליה במשך כל ימות חייו.

ובכן אנו רואים שהאדם בזקנותו אם רק ילך ישר, ובתנאי שלא התלכלך בנעוריו, הקנאה והתאוה יתמעטו אצלו ממילא, ואף הכבוד מתמעט אלא שלוקח לו יותר זמן. אם כי יכולים לראות שמי שאינו מזכך את עצמו הכבוד ממשיך לכבוש אותו עד זיבולא

אמיתית למה בני האדם אפופים כל-כך בטרדות העולם. אין סיבה אמיתית למה שצריך האדם להתייגע שבווע שלם עד שהוא מקבל איזה דבר שהוא צריך לו. אלא שהאדם נצרך לכך מצד שהוא שרוי בעולם המגושם, כל עוד אין הוא משתפר. ואל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה, כלומר כי אף פעם לא תצא מעולם זה אם תהיה טרוד בטרדותיו. **עליך לעזוב את הכל תוך כדי שאתה עסוק בטרדותיו ולהאמין באמונה שלמה שהכל הוא אחיזת עינים, כי הכל נועד רק כדי שתצטרך לקבל עליך עול תורה, כי אז תראה שאתה נכנס מעט לעולם אחר רוחני ועול דרך ארץ מפסיק להכביד עליך כבתחילה.**

והרי מעשים בכל יום בשני אנשים העומדים זה לצד זה בבית המדרש, שניהם באותו מצב ובאותו גיל, והם נמצאים בשני עולמות שונים. כל המסתכל עליהם רואה מיד שאין שום סיבה למה לאחד יהיו החיים קלים יותר ולשני קשים יותר. אין כוונתנו לענין תכלית החיים של כל אחד, אלא לענין ניהול החיים מדי יום ביומו. צריך להיזהר שלא לבלבל בין הסוגיות, והרי יכול להיות אחד שיש לו יסורים וחייו קלים משל חבריו, ולמה חייו קלים? כי הוא אינו נמשך כל-כך אחר החטא, ובעבור המעט שהוא נמשך אחר החטא כבר קיבל על עצמו עול תורה, ונמצא שהוא מכוסה מכל צדדיו ואין צורך להקב"ה להטרידו בטרדות שונות מהבלי העולם.

ואם תשאל: הלא אמרו חז"ל על רשב"י הרבה עשו כן ולא עלתה בידם? התשובה היא שרשב"י לא עסק כלל בשום דבר, הוא היה טמון במערה במשך י"ב שנים

והתאוה והכבוד, הוא מתחיל להסיר מלבו מעט מן הרע. פעם בהיותו אברך צעיר היה מסתכל תמיד אצל אחרים, אדוק היה בזה. היכן נמצא פלוני, כמה כסף הוא מכניס, כמה ילדים יש לו... הנה יש לו כבר משרה מכובדת, יש לו הצלחה מסחררת... הרגע נא! הקנאה מוציאה אותך מן העולם! אכן כשהוא מתבגר מעט, לפי סדר העולם הרגיל, הוא נרגע מעט. ברם כשהאדם עסוק בעבירה אין זה נרגע אצלו, אלא להיפך, זה הולך ומחמיר אצלו עד שהוא נעשה כחולה ממש. הקנאה אינה מועילה לו, הוא אינו מגיע לשום מקום על ידה, וכמו שאמרו **חז"ל** בענין הכעס שהרגוזן אין לו אלא רגזנותו בלבד. הדבר היחיד שהקנאה גורמת לו הוא שגופו נעשה יותר מגושם וממילא נעשה רודף אחר הרע יותר מכפי שהיה בטבע לידתו מחמת חטא אדם הראשון. הוי אומר: אדם זה מוסיף על חטאו של אדם הראשון ולכן הוא נמשך מעתה אחר הרע יותר מבתחילה, וכפי שרואים בכל עבירה, שכשהאדם עובר עליה פעם אחת ושניה, היא נעשית לו כהיתר ונמשך אליה יותר.

מלחמת האדם עם יצרו

נמצא שכשהאדם נמצא בזה העולם הוא שרוי במלחמה גדולה, כי כשהוא בנערותו גופו רודף אחר הרע, וכיון שכן הוא עלול להכשל בחטא, וכשייכשל בחטא, הוא ישקע עוד יותר בכור ותתחזק משיכת גופו אחר הרע וחוזר חלילה. מסיבה זו מניח הקב"ה עול גדול של דרך ארץ על צוואר האדם בנערותו כדי שלא יהיה לו פנאי לחטוא. וככל שהוא הולך ומזדקן (אם הלך עכ"פ בדרך הישרה עד כה ולא השקיע עצמו בחטא), מסדר העולם הוא שגופו נחלש

בתרייתא, מכל מקום אצל רוב בני אדם גם הכבוד מתמעט לעת זקנה. הנה אם ידברו עליו בזלזול, יאמר בכנות: כבר עברתי דבר בחיים, כבר למדתי שהכל שטויות והבלים, שיאמר מה שיאמר, לא אכפת לי. אין הוא נבהל כשחושבים עליו שהוא שוטה, הוא נשאר בישוב דעתו וממשיך בניהול סדר חייו.

נער הייתי וגם זקנתי

בתחילה יש עדיין הרבה רע אצל האדם, ולכן התינוק לוקח מאחרים, ועדיין יש לו הרבה קנאה תאוה וכבוד. ולכן כשגוף האדם עדיין בתקפו, הוא נצרך לעול יותר גדול, כי אלמלא כן יימשך בוודאי אחר החטא. וסיבת הדבר כי האדם ירד לזה העולם כדי לברר טוב מרע, כי על כן בתחילה הוא מעורב בהרבה רע, ועם הזמן הרע הולך ומתמעט, ככל שהוא מכניס בקרבו עוד תשובה, עוד הבנה, עוד תורה, עוד מצוות, הרע הולך ומתמעט. כך הוא סדר הבריאה וכשהאדם הולך במסלול זה, הגם שאינו מושלם עדיין, אפשר לראות שהוא לא באותו מקום שהיה בתחילה.

ובחזרה אל המשל, בהיותו בן עשרים עשה מעשים פזיזים, בטוח היה שבעוד חדשיים הוא נעשה גביר אדיר. הוא פעל ועשה וסיבב ... והנה עכשיו כשהוא בן שלושים וכבר למד מטעויותיו, תקוותו שלא יחזור על אותן טעויות, שהרי כבר החכים קצת והחכם לומד מטעויותיו, ואם יחכם עוד, ילמד גם מטעויותיהן של אחרים, וכמאמר החכם שהבאנו שחיי האדם קצרים מדי מכדי שיצטרך ללמוד רק מטעויות עצמו.

ואל הנמשל: כך הוא בנין הקנאה

כשהיה לאדם עבודה, היה שמח ומאושר שיש לו פרנסה והבין שעליו לעבוד ולהתייגע ככל הצורך. אך היום אין האדם רוצה לעבוד קשה. מציעים לו עבודה והוא אינו רוצה, איני רוצה להיות סוסו של פלוני. הטכנולוגיה היא חלק מהקליפה הזו באשר היא מלמדת לאדם שלא להתייגע, וכשהאדם נמצא במצב זה, הוא שרוי בסכנה גדולה. מצב זה אינו משכיח עוון. זהו עומק דברי חז"ל הרואה יסורים באין עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. כשיש לאדם יסורים, עליו לבדוק תחילה שמא יש בידו עבירה גדולה, ואם בדק ולא ראה, וכפי שפירש רש"י שלא מצא דבר הדומה ליסוריו שיוכל לתלות שבאו לו בתורת מידה כנגד מידה, יתלה בביטול תורה, היינו שלא מילא יגיעתו לפי מה שהקב"ה רצה ממנו. הסתכל נא על סדר יומך ותראה שאתה רגוע מדי, למוחק יש יותר מדי זמן להתעסק בחדשות ובשיחה בטילה, ולכן העצה היחידה היא להטרידך. ולכן עליך להוסיף על עצמך יגיעה על יגיעה. זה מה שהקב"ה רוצה וכך אתה צריך לראות את מצבך.

הרבה טרדות באות בגלל זה. הנה אין הוא רואה שיש לו יסורים, אבל הוא רואה שהוא טרוד הרבה. כל דבר לוקח לו זמן רב עד שבא לסידורו. כפי הנראה הקב"ה רואה עליך שאינך מנצל את כוחות גופך ונפשך, ורואה צורך להטרידך לטובתך כדי שלא תימשך אחר הרע.

קבלה שהופכת להרגל

יהודי אחד הוסיף על זה, הנה מעשים שבכל יש שנופלת איוו טרדה על האדם, וכדי להפטר ממנה, הוא מקבל על עצמו איוו

ואינו יכול להמשיך לעבוד כל-כך במלאכה ובהשתדלות. הקב"ה אומר לו: תקוותי שאינך נמשך כל-כך אחר הרע כבתחילה, כבר למדת קצת, כבר עסקת בתשובה קצת, כבר הגעת להיכן שהוא, ואם כן אינך צריך לטרוח כל-כך בטרדות העולם, מעתה תוכל להתיישב ללמוד ואף גם להשלים מסכתות שלא זכית ללמוד עד כה. אם כי צדיקים אמרו שגם בגיל זקנה טוב לאדם שיעבוד קצת כדי שלא להרדים את גופו, מכל מקום לא יצטרך להתייגע כל-כך כבתחילה.

ומזה אנו חוזרים לדברי רבינו בעל חובת הלבבות, כשהאדם מתייגע בתורה בנעוריו, יכול הוא לצאת לפנסיה בגיל ארבעים. זה מה שכתוב בפרקי אבות, אם תתייגע היטב בתורה, תראה שהקב"ה יעזור לך שיהיה לך שפע בפרנסתך, ואז יספיק לך לעבוד חצי יום בלבד לפרנסתך ובחצי השני תוכל ללמוד עם חברותות ולהתענג על זיו השכינה. כי זהו סדר העולם, וכשהאדם מבין זאת, הוא מתייגע הרבה בלימודו.

קליפה ושמה מנוחה

ואמנם קשה להגיע למכסה הנצרך לזה, ולכן אין האדם יכול לומר הנה אני עובד לפרנסתי ולומד תורה ובוודאי עלי נאמרו דברי חז"ל יפה תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון. חס ושלום! מי שאומר שלום עלי נפשי שהרי גם זה וגם זה בידי, עושה טעות גדולה, כי דייקא מפני כך תפס התנא בלשונו "יגיעת שניהם משכחת עוון", לומר יגיעה דווקא.

קליפה חדשה יש בעולם, קליפה שהתחדשה בדורות האחרונים והולכת וגדלה, והיא הקליפה המפתה את האדם שלא להתייגע. פלא והפלא הוא! פעם

העבודה), חוץ מעצם הדבר שיימשך אחר החטא, עוד זאת יהיה זה כסימן שגופו נפשו ונשמתו מתקלקלים, כי הם נבראו ליגיעת מלאכה ואם אינם מתייגעים, הם נחלים.

תשובה נוספת היא לשאלה ששאלנו מדוע ברא הקב"ה גוף כזה שאם אינו עמל הוא נמשך אחר החטא. התשובה היא **כי הוא נברא בשביל להתייגע**, וכבר קודם החטא של אדם הראשון היה כך, אלא **שלאחר החטא נעשית היגיעה יותר קשה כי היא נעשית באופן של עקירת הרע**. אבל עכ"פ **שמציאות הגוף הוא לעשות מלאכה**. אתה שואל: למה איני יכול לשבת במנוחה עם כוס תה וסגרייה, ולשיר ולפטפט, ולשמוע חדשות? התשובה היא שאין זו מציאות האדם. אדם לעמל יולד, אחרת למה באת לכאן? דומה הדבר לעובד במפעל שהמעביד ממריץ אותו בכל עת לעבוד, והוא אינו רוצה לעבוד ושואל: למה איני יכול לשבת כאן סתם ולפטפט? אומר לו המעביד: אם כן למה הבאתי אותך לכאן? הבאתי אותך כדי שתעבוד, ואם אינך רוצה לעבוד, קום והסתלק! אף כאן, הקב"ה אומר לאדם: אם אינך רוצה לעבוד, אין לך בשביל מה להיות כאן.

טוב לי כי עוניתי

ובכן, איפה היצר הרע תופס את האדם? הנה כשנתכונן במהות העמל והיגיעה, נראה שפירושן, שהאדם מנצל את כוחות גופו ונפשו עד הקצה האחרון שבהם. ובדרך משל, אם הוא מרים משאות, אין הוא מרים משאות של עשר גרמים, אלא משאות של שלושים ק"ג אשר גורמים לו לאמץ את שריריו ולמתוח את גידיו. זהו עמל ויגיעה. וכשהאדם עושה זאת שעות ארוכות, בין אם

קבלה, כגון ללמוד כל יום מסילת ישרים, או לקום מוקדם בבוקר או לגמול איזה חסד. הוא מקיים את קבלתו והטרדה נעלמת לשעתה. אולם עוברת תקופה במהלכה הוא ממשיך לקיים את קבלתו בנחישות והנה הטרדה חוזרת ומציפה אותה, ואז הוא נעצב אל לבו: היתכן?! הן בטוח הייתי שמנחתי נתקבלה לרצון בשמים והנה מתברר שלא כן הוא! פעמים הרבה סיבת דבר זה היא, כי דייקא מפני שהחזיק בקבלתו, היא הפכה להיות חלק מההרגל שלו, והגם שיקבל עליה שכר בעוה"ז ובעוה"ב, סוף כל סוף אינה מטרידה יותר את מוחו כפי שהטרידה אותו בתחילה, ושוב הוא מוצא לו זמן פנוי לבלות את זמנו בחדשות ובהבלי הזמן, ואם כן שוב הוא צריך שיטרידוהו מן השמים כדי להצילו מן החטא. ובכן **עצתו שיקבל על עצמו עוד איזו קבלה, וזהו באמת מה שהקב"ה רוצה מעמו שימשיך לעלות מיום ויגיע למדרגות שלא חלם שיגיע אליהן**.

אדם לעמל יולד

בענין זה צריכים אנו לזכור את הפסוק באיוב (ה, ז) "אדם לעמל יולד". מאוד נחוץ לזכור זאת בפרט בימינו שנשכח מאתנו מציאות האדם. **האדם נברא עם צורך לעבוד, ולא סתם לעבוד, אלא לעבוד קשה**. כשאין האדם עמל ומתייגע, איננו מספק לגופו לנפשו ולנשמתו את מה שהם צריכים וממילא יבוא לידי חולי. **כפי שאתה מבין שהאדם צריך לנשום ואם לא יצליח לשאוף אוויר לריאותיו די הצורך יחלה, כך תבין שהאדם מוכרח להתייגע בשביל בריאותו**. אם האדם רגוע ושלו ואין לו שום טרדות (אין הכוונה לדאגות שאותן צריך להסיר מן הלב, אלא לטרדות הנובעות מיגיעת

את מוחו להבין את קושיית התוספות, וכשמרגיש שענינו נעצמות, הוא מתחיל להתהלך אנה ואנה וממשיך לאמץ את מוחו, הידוע לך איזה תענוג ירגיש לאחר מכן? ! הדברים פשוטים, וסיבת הדבר, כי אדם זה קיים בעצמו אדם לעמל יולד, וכמו שאמרו **חז"ל** (סנהדרין צט, ב) שזהו לעמל פה, כלומר **לעמול בתורה, ועל ידי כן נעשה עבד, ואם הוא עבד, הרי הוא בטל להקב"ה, לא סתם בטל, אלא קרע עצמו לכבודו יתברך, ואם כן עשה מה שהיה צריך לעשות, וכיון שכן תהיה נפשו בריאה וטובה, וכשיבקש ממנו אחר כך מאן דהו שיעשה לו איזו טובה, ירוץ לעשותה לו מרוב שטוב לו בלב, ומאידך, אם יעשה איזה מעשה לא טוב, מיד ירגיש. כשעושים דברים כאלה עם הגישה הנכונה, נעשית הנפש בריאה כל-כך, שהרי האדם נברא כך. כשמכונה מתחילה להרעיש, מבינים שמהו לא תקין אצלה. כן הדבר אצל האדם, כשנפשו מתחילה להרעיש, סימן הוא שמהו אינו בסדר אצלו.**

עמל הכסילים תייגענו

וזה לא רק גבי תורה, אלא גם גבי גמילות חסדים, וכל שכן אצל נשים שתפקידן לסייע לבעליהן ולבניהן ללמוד תורה, כי אף הן צריכות לעשות את תפקידן עם אותו תנאי של לימוד התורה. הטעות שאנו עושים היא, שכאשר האדם נמצא במצב של עמל הוא מתרגז, ואז או שאינו עושה אותו או שהוא נעשה כעס. שם היצר הרע תופס את האדם, ואילו היה האדם עמל בשמחה, היה מתעלה ומזדכך כל-כך. הן גם בלימוד התורה הוא כך, או שאינו עמל בלימודו, או למשל כשהוא נמצא בישיבה

הוא עובד ביגיעת הגוף, הוא רץ ממקום למקום וסוחב משאות מעלה מטה, ובין אם הוא עובד ביגיעת המח תוך כדי ישיבה במקום אחד במשך שעות ארוכות, איך הוא מרגיש אז? הוא מרגיש הרגשת עבדות. הוא אומר בלבו: איני רוצה לעבוד קשה כל-כך, אני רוצה קצת חופש. לא לחינם יתבטא "אני עובד כמו סוס", כי אף הסוס בעליו מייגעים אותו ואין נותנים לו חופש. אף זה רוצה להיות בעל הבית על עצמו, הוא רוצה שיוכל לומר לכולם "אני יכול לעבוד אך איני רוצה". הוא רוצה שיוכל לשכב במיטתו ולחלק פקודות למשרתיו: אתה הכן לי ארוחה! אתה הגש לי כוס מים! אתה פתח את החלון! אין הוא רוצה לעשות דברים לבד, אין הוא רוצה להיות עבד.

אכן מי שמוכן לעבוד אצל הקב"ה, לא מעט אלא הרבה, יהיה עבד להקב"ה. הוא לא מזניח, הוא מזיע. הוא עושה חסד לפלוני, כשמסיים, מיד הוא שואל מה עוד אוכל לעשות. לעומתו, מי שאינו רוצה להיות עבד, כשירגיש שכבר למד יותר מדי (!), יזיז את הגמרא הצדה, יוריד את מנעליו, יניח רגל על רגל ויתחיל להתעסק בחדשות העולם, כאומר: עכשיו אני רוצה להיות קצת לעצמי, איני רוצה להיות עבד. מצב זה הוא היפך הביטול להקב"ה. הקב"ה סידר את הבריאה באופן שאם רק תבטל עצמך אליו, מיד תרגיש תענוג עצום של קרבת אלוקים, כמו שאמר דוד המלך ע"ה טוב לי כי עוניתי, כי כך אני בטל אליו לגמרי ומתוק הוא ביותר. ולכן אם האדם מרגיש שכבר אין לו כח ללמוד, אבל הוא מתגבר ונעמד על רגליו ומוציא את המילים של הגמרא בקול רם, ולא כאומר את המילים גרידא, אלא מאמץ

התכלית. ומבאר ה'שפת אמת' שיש מי שלומד תורה רק כדי שיידע איך לקיים המצוות, כי אז הוא זקוק גם לדרך ארץ, אבל כשהאדם לומד תורה ברצונו להתבטל להקב"ה והוא מוכן בשביל זה לעמוד ולהתייגע כדי לבטל תאוותיו ורצונותיו, אז אינו זקוק לעול דרך ארץ. כך הוא סדר הבריאה, וכל אחד יכול לנסותו, וזהו תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי (ילקוט שמעוני קהלת).

מהפך קערה על פיה

ועכשיו להלכה למעשה באופן שכל אחד יוכל לקחת כל מצב שהוא שרוי בו ולהסתכל עליו בהסתכלותו של רבינו המחבר. הנה היצר הרע גורם לאדם להסתכל על המצבים השונים וליתן להם פירוש עקום ומעוות וזה גורם לו לתעות ולטעות שנים ארוכות. דוגמא לדבר: אתה רואה בן אדם שמצליח הרבה במסחר, הסתכל נא על נפשו, על סדר יומו ועל מציאתו, ואומר נא לי אתה אם הוא באמת מצליח במסחר. למה אתה סבור שהוא מצליח במסחר? אם זה מפני שנשאר לו כסף רב בחשבונו, הרי אתה רואה כמה הוא טרוד על מחייתו עד שאין לו פנאי לביתו ולילדיו. לא די שתרגיע עצמך ותאמר מסכן הוא שהוא עסוק כל-כך, אלא יותר מזה תבין שאדם זה הלך לאיבוד בענין העמל עד שהוא נדבק בו מצד הקליפה.

הענין הוא כך: היצר הרע רואה שהעמל הוא דבר שהאדם צריך לו, מה הוא עושה? הוא בא אל האדם ואומר לו: אתה רוצה לעמול? אתן לך לעמול, אך בתנאי שתעבוד קשה באופן של גאווה ובהרגשה של כוחי ועוצם ידי וכאילו אתה מגיע לאיזה יעד, כי אז עמלך לא תביאך לביטול להקב"ה

ומוכרח להתעמל במשך ארבע שעות רצופות, הוא בוער בפנים אש להבה והוא ברוגז על המשגיח ועל החברותא ועל הגמרא ועל מי לא, מדוע הכריחוהו לשבת כאן. הטעות שאנו עושים כשאנו נפגשים עם העמל היא אחד מן השנים, או שמפסיקים לעשותו, או שממשיכים לעשותו אבל בעצבות ויגון קודר. אפשר למצוא זאת בלימוד התורה ואפשר למצוא זאת אמא שצריכה לטפל בילדיה. וכמו שאמר הרה"ק ה'בית אהרן' זיע"א שהנשים היו יכולות להגיע למדרגת רוח הקודש על ידי יגיעתן בהכנות השבת, אלא שרוגזן גזול מהן את הרוח הקודש. אותו דבר הוא בלימוד התורה, מתרגזים ובתוך הרוגז מעורב קצת גאווה קצת כעס וקצת ממידות מגונות אחרות ומפסידים את מה שהעמלות יכולה להביא לאדם. כשהאדם עובד עם ביטול, הוא כובש את רצונו, שהרי אנו רואים אותו מזיע כל היום לכבודו יתברך, בוודאי הוא מתעלה למדרגה רמה. והרי לכך נברא האדם, אדם לעמל יולד.

זה מה שרבינו בעל חובת הלבבות אומר לנו: דעו לכם סוד זה! תכונתו של אדם היא להיות עבד, ואם לא יעבוד קשה, לא טוב יהיה לו, ולכן כשהאדם הוא עדיין בנערותו, הוא מוכרח לעסוק גם בתורה וגם בדרך ארץ ויגיעת שניהם משכחת עון, אבל אם יזכך עצמו, יוכל לעשותו עם תורה לבד. תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי

ה'שפת אמת' (אמור תרל"ב) הקשה שלכאורה יש בזה סתירה, שהרי כאן כתב התנא יפה תורה עם דרך ארץ, ובמקום אחר כתב כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ, משמע שדרך ארץ אינו

הפרנסה, אלא יחליף זו בזו.

יש לך אדם שבונה דירות ומרגיש שהוא עוסק בישוּבו של עולם ומועיל לעולם, מה גם שהוא מוזיל את המחיר לתלמידי חכמים. דא עקא שסוף כל סוף הוא עסוק בזה יומם ולילה ואין לו מח מחמת כן לא ללמוד ולא להתפלל, לא לחינוך ולא לשבת. לו יתחיל להתייגע בתורה במשך כמה שעות ביום כדרכם של בעלי הבתים של פעם, היו האברכים מקבלים דירות יותר בנקל. הממשלה היתה בונה להם, או מציאות אחרת היתה נוצרת כדי שתהיה להם דירות, ואתה לא היית צריך לעשותו. וכך הוא בענין כל עסקנות. **כשיבין האדם שהקב"ה צוה לכל אחד שמוחו יהיה עסוק כל יום גם בתורה וגם בתפילה וגם בשאר ענינים רוחניים**, ואין זה תלוי בסוג המח של האדם ובאיזו ישיבה למד ומי היה המשגיח שלו, ונתחיל להשקיע את היגיעה הדרושה לך בתורה, תראה איך לאט לאט עול דרך ארץ יורד ממך עד שאינך צריך להתייגע לפרנסתך. לעולם לא יסובב מן השמים שיצטרך האדם לעבוד קשה כל-כך עד שלא יהיה לו מח לתורה ותפילה, ולכן אם יאמר האדם שאין לו מח לאלה, יקרע את עצמו ויתחיל ללמוד עכ"פ שעה מועטת, וכפי מה שיוסיף, כך יוסר ממנו עול דרך ארץ. יש מי שיאמר: אני איני בנוי לזה, איני יכול. לא יתכן! אין מצב כזה בעולם! יש אנשים רבים שדיברו כך בעבר והיום הם יושבים והוגים בתורה ומרגישים תענוג עצום. תתחיל להתייגע ביגיעת התורה במשך עשר דקות, והיגיעה תהפוך אותך לאדם יותר טוב והיא תגרום לך להתפרנס בכבוד, ואז יהיה לך שניהם.

ותהיה משלי. מי ששרוי במצב כזה, נמצא בגלות נוראה, שהרי הוא עמל ומתייגע ואינו מגיע אל המטרה.

נבחר יותר: יש דבר שלישי שהאדם יכול לטעות בו בענין העמלות, השנים הראשונים נתבארו לעיל, או שהוא מחליט שלא לעמול, או שהוא עמל ונעשה ברוגז, והדבר השלישי הוא שהאדם אומר: במקום להיות עבד שהוא בטל לאדונו, אעמול ואתייגע יומם ולילה כדי להרבות את הוני ולהראות לכולם איזה מוצלח אני. הוא לוקח את כל העמל ובמקום להיעשות עבד על ידו, הוא אומר: אני בעל הבית ואני בונה את עצמי על ידי עמלי. לזאת אנו קוראים 'קליפה' ואינו לו מסחר ולא הצלחה.

עמלות חלף עמלות

וכשהאדם מוצא את עצמו במצב שהוא צריך לעבוד קשה מאוד מבלי שיוכל להשתמש והוא אומר לעצמו: "אין לי שום הנאה מעבודתי, אך מה אעשה ואני מוכרח לעבוד כדי להביא טרף לביתי", יזכיר לעצמו שאם יפסיק לעבוד מתוך הרגשה של כוחי ועוצם ידי, ויתחיל לעבוד מתוך ביטול ושליחות, אמנם יגיעה תהיה לו, אבל היגיעה תסיר מלבו קנאה תאוה וכבוד ותברר טוב מרע, ואז יבוא מזה לקרבת אלוקים. ובנוסף לזה יבין כשיעבוד מתוך ביטול ושליחות שיש זמנים שהוא פטור מלעשות מלאכה הגם שאין לו לכסות את החודש, וכגון בשעות התורה והתפילה, שהרי יבין שאין היגיעה מביאה לו את פרנסתו, אלא הוא זקוק ליגיעה מחמת גופו ונפשו, וכיון שיקבל על עצמו יגיעת התורה ייפטר מיגיעת דרך ארץ. לא יאמר איני יכול לקחת על עצמי עוד יגיעת התורה כי אני עסוק ביגיעת

תורה מתוך נשיאות עול דווקא

וכך הוא גם להיפך, לפעמים יש אדם יושב בכולל ולומד, אבל אין רואים עליו עול תורה. את הכולל מתחילים בתשע וחצי, הוא נכנס כל יום בעשר, עשר ועשר דקות. הוא נותן לחבירו להעביר את הכרטיס במקומו, או שהוא מגיע בזמן להעביר את הכרטיס ולאחר עשר דקות הוא יוצא והולך להתפלל שחרית. הוא חוזר לעשר דקות ושוב הוא נעלם למחצית השעה לאכול פת שחרית.

אם תסכם כמה זמן למד אותו אברך, יתכן שתגיע לשש וחצי שעות (למרות שבדרך כלל אינו מגיע לכך, מקסימום יגיע לארבע שעות, אבל נניח שהגיע לכך), תורה זו תורה נפלאה היא ויקבל עליה שכר בזה ובכא כל שהיא לא לקנטר, אבל עול תורה אין לו. נתאר זאת במעשה: אברך זה הקב"ה חנן אותו בארבע ילדים טהורים והנה שנים מהם חוץ ממה שצריך לשלם להם שכר לימוד, הוא גם צריך לשלם להם עבור הסעה לבית תלמודם. כעת הוא נמצא בהתלבטות קשה אם לקבל על עצמו איזו מלאכה לפרנסת הבית, אבל עיכוב אחד יש לו, הוא קיבל על עצמו בשבועות וחרמות שיישאר בכולל עד זיבולא בתרייתא ועל דעת זה נלקח לחתן, ומעל הכל הלא הוא אוהב את הלימוד ומצליח בלימודו ואף נחשב כאחד מהאיריות שבחבורה. אך מה יעשה שיש לו לב יהודי ורואה שאשתו אינה יכולה להמשיך בעבודתה. היא אמנם מסכימה לקרוע את עצמה, אבל הוא רואה שלא יצמח מזה טוב. הוא מנסה לדחוף עוד שנה ועוד שנה, אך המצב אינו משתפר, הוא רק נעשה חמור יותר. הוא מסכים להיות ראש כולל, אבל משכורתו הזעומה של הראש כולל אף

היא אינה מספקת.

אפשר להמשיך את המעשה כיד הדמיון הטובה עלינו, אך הנקודה העיקרית היא שבסוף הקב"ה הוציא אותו לעבוד, והשאלה היא למה. הקב"ה הלא יש לו נחת רוח גדולה מלימוד התורה, שהרי על זה העולם עומד, והנה אברך זה ישב ולמד, היתכן שהוצרך לצאת לעבוד? ! הרי התורה מביאה ברכה, צריך היה להתפרנס בכבוד בזכות לימוד התורה! מה יש לו להקב"ה מזה שעכשיו אינו לומד וצריך לטרוח בשביל פרנסתו? הן עד כה היה עולה ומתעלה ומעכשיו הפסיק להתעלות, הוא מגיע לשבת ואינו יודע מימינו לשמאלו. נניח שנתמנה למגיד שיעור, אבל כולנו הרי יודעים מה משרה זו מחייבת. הוא עסוק כל היום עם הבחורים ובערב הוא צריך לעבור על הבחינות. בסוף הזמן הוא מוצא את עצמו שלמד שמונה דפים, נניח שאפשר לומר שלמד אותם בעיון. למה עלה ועלה ועכשיו הוא יורד? מה הרעיון של זה? הרי התכנית היתה שהאדם יתעלה ויזדכך, היתכן שיכריחוהו מן השמים להיפך מזה? !

אכן רבינו בעל חובת הלבבות לימד אותנו סוד בזה: אתה חייב שתישא עליך עול כבוד. כמה שעות אתה לומד במשך היום הוא חשובון אחר, אבל אין זה בא כתחליף לעול שאתה מחויב להניח על צווארך. כל עוד אין האדם נושא עול על צווארו, הוא שרוי בצרה גדולה, א. כי הוא ימשך אחר החטא. ב. כי התורה לא תסיר ממנו את הקנאה והתאוה והכבוד, כי הסרת שלוש אלה מן הלב אינה קשורה לכמות הלימוד, אלא ליגיעת הנפש. כשהאדם מתייגע ולא מתוך רוגז או גאווה, אלא מתוך ביטול והרגשת שליחות, רק אז

מסתובב סביב עצמו ואומר שלום עלי נפשי, הוא אומר: מה יהיה אתו, הרי הוא בני יקירי! ואז הוא מניח עליו עול אחר כדי שישא לכל הפחות עול זה, וכשיזדכך יתקרב אליו יותר ויותר על ידי עול זה, ולאחר מכן יוכל לחזור, כי יעזור לו הקב"ה ויוכל להוסיף בשעות לימודו יותר ויותר.

כשהאדם רואה שעולה עליו עול חדש, יתלה בביטול תורה. אין הפירוש שיבדוק את כמות השעות שהוא לומד, אלא יבדוק אם הוא נושא עליו עול תורה אם לאו. האדם יכול רק להיטיב לעצמו על ידי שהוא מקבל עליו עול, כי כך לא יצטרך לשאת על צווארו עול אחר.

חשוב שכל אחד יתבונן בעצמו (אם כי לפעמים אפשר ללמוד גם מאחרים כי כך רצון ה' שילמוד האדם ממה שענינו רואות, אבל העיקר הוא שיתבונן האדם בעצמו) ויבין שאין קושיות, כי הכל נעשה בחשבון מדויק. הבאנו דוגמא של בעל הבית ודוגמא של אברך כולל, וכן הוא גם אצל תלמיד ישיבה, אלא ששם הנסיון הוא מצד אחר. כי הנה ר"מי הישיבה אינם יכולים להכריח את התלמידים לייגע את מוחם, אך הם יכולים להכריחם לשבת בחדר אחד ולעשות להם בחינות. ובכך התלמיד אומר לעצמו: אין לי כח לזה, הישיבה היא בית האסורים. אבל אם יחליט לבדו כעת זהו המצב שאני שרוי בו ואני מקבל על עצמי עמל ויגיעה, תיבנה נפשו על ידי כן וייתב לו. העמל היא הדבר הטוב ביותר לאדם.

הנה הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זיע"א אמר שעל ידי פסיעה אחת שהאדם עושה בשביל חבריו הוא חוסך חמש מאות פסיעות בשביל עצמו. אף זה בנוי על היסוד האמור. חמש

הקנאה והתאוה והכבוד מוסרות ממנו, שהרי הוא עבד ובשל כך אין הקנאה והתאוה והכבוד מדברות אליו.

אך כשהאדם אינו עובד קשה, לא יגיע לשום מקום. ואפילו הוא עובד קשה, אך לא מתוך ביטול אלא כדי לבנות את עצמו. הוא מסכים להתרוצץ מהכא להתם ולהתייגע, הוא מוכן אפילו ליסע עד הקצה השני של העולם ולנדר שינה מעיניו שלושה לילות, הכל בשביל לקבל מעט כבוד, אף הוא לא יגיע לשום מקום, כי עמל זה נובעת מן הקליפה והרי הוא כאותו שעובד ט"ז שעות ביום ואינו זוכר את שמו. אבל אם יהיו לאדם שתי אלה: א. יגיעה. ב. הגם שלא יהיה לו קל להתייגע יזכור שעל ידי זה הוא מגיע לתכליתו ולא שעל ידי זה יתגדל שמו בעולם, הנה אדם זה לעולם לא יצטרך לעזוב את לימודו, הוא אף פעם לא יוכרח להתרחק מהקב"ה.

ויט שבמו לסבול

סוף דבר, איננו רוצים להכנס בשאלת עזיבת הכולל, והדברים פשוטים שבשנים הראשונות צריך האברך הצעיר לשבת בד' אמות של הלכה ולא לצאת מיד אל הנסיונות של העולם הגדול, אך עם כל זה כל כמה שהאדם צעיר יותר, עליו לזכור שהאל"ף ביי"ת הוא שיהיה לו עול, כי אם לא יהיה לו עול, בוודאי יחטא. וכי אליו לא הגיע היצר הרע? וכי הוא אין לו קנאה תאוה וכבוד? למה יחשוב עקום כל-כך? הרי לא יתכן מציאות כזאת! יש עולם אחד ותורה אחת וכך נברא האדם. אצל האדם בצעירותו תגבורת הרע חזקה אצלו ביותר, ואם כן הוא זקוק אז יותר לעול, ובכך הקב"ה עוזר לאדם, ואם הוא רואה שהוא שרוי במצב שהוא

שכל חייו מתנהלים הלוך ושוב בזה האופן, כשהרפה מעט, מיד הגיעו טרדות חדשות, כשקיבל על עצמו קבלה חדשה, הרוויח שמצד אחר לא הוצרך לעבור באיזה מצב קשה. היצר הרע מחפש תמיד או לתפוס את האדם עם העצלות או לתפוס אותו שהעמל תהיה עם הקליפה שלו, והאדם שרוי תמיד במלחמה לנצח את יצרו הרע ולעמול מתוך ביטול להקב"ה.

מאות הפסיעות שהאדם צריך ללכת בשביל עצמו הן טרדות שאופפות אותו, וכיון שהוא מתעורר לעמול בשביל אחרים מתוך ביטול להקב"ה, אין הוא זקוק מעתה שיזמנו לו טרדות אחרות. כשהאדם נמצא בשעה אחת של בטלה ושעמום המביאים לידי חטא, יתעורר לייגע את עצמו, וזה יועיל לנפשו שתהיה נפש בריאה, והיינו שתהיה לה קרבת אלוקים, וכשהאדם יבחן את עצמו יראה

לזכות החתן שלום מרדכי בן העניא גיטל בן ידידנו הר"ר אהרן שבררון הי"ו
 והכלה חיה שרה בת רחל לאה ברכה
 יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל

יום שני פרשת כי תבוא – ט"ו אלול ה'תשפ"א

בוהו של חוטא להתזויר רבים בתשובה

קשוט עצמך תחילה

יש לשאול: מה הפשט שהקב"ה סידר את הבריאה באופן שיצטרך האדם להתחיל לחנך את בניו וללמד לאחרים הרבה לפני שהוא עצמו תיקן את מידותיו, כיפר על חטאיו והסיר מלבו את הקנאה והתאוה והכבוד, וכי לא טוב היה לו היה האדם מתקן עצמו תחילה ואח"כ מחנך את האחרים וכמו שאמרו קשוט עצמך תחילה ואח"כ קשוט אחרים! הנה הוא בן שלושים וחמש בלבד וכבר מחנך הוא את בנו בן הי"ב משל היה מחנך זקן ורגיל. הלא דרך ארוכה יש לו עדיין לאב ללכת, והגם שכל ימיו יצטרך לעבוד על עצמו, סוף סוף עכשיו הוא עדיין צעיר וחסר נסיון ואיך יוכל להשתוות למה שיהיה בעוד עשר או עשרים שנה? מה אשמים הבנים הגדולים אשר בהיותם צעירים אף אביהם היה צעיר ועשה טעויות רבות מספור? ואיך השאלה לגבי אב לבנים בלבד, אלא גם לגבי מלמדים, מגידי שיעורים, חברותות וכו', כי אנו רואים שכך העולם מסודר שהצעירים שעדיין לא הגיעו לגיל בינה משפיעים ומחנכים, ולהיפך, כשהם מזדקנים וכוחותיהם אדולים, הם עוזבים את משרתם ומתחילים ללמוד.

אלמדה פושעים דרכיך

אכן מי שנותן לנו את התשובה לשאלה זו הוא דוד המלך ע"ה. חז"ל אמרו לנו, בין

אם מבינים אנו ובין אם אין אנו מבינים, שרוד המלך חטא (לפי מדרגתו). ואמרו לנו חז"ל שמן השמים נסבב לו החטא כדי שיוכל לחזור בתשובה וזה יפתח לנו פתח שנוכל להסתכל ולומר: הגם שחטאנו, יכולים אנו לחזור בתשובה והקב"ה יקבל אותנו באהבה. והנה דוד המלך חיבר על זה מזמור (מזמור נא) שם לימד אותנו את מסכת התשובה, איך הרגיש הוא אחרי שחטא ואיך צריך כל אדם להרגיש לאחר שחטא, וכתב בין השאר: "אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו". הוא מתחנך בפני הקב"ה שיקבל את תשובתו, כי אז יוכל ללמד אחרים, שהרי יוכל לומר להם: הנה אני נכשלתי וגרמתי צער לשכינה, אך עשיתי מה שיהודי צריך לעשות, חרטה על העבר וקבלה על העתיד, והקב"ה קיבל אותי.

למדנו מזה שכאשר האדם מוצא את עצמו במצב הטעון תיקון, יש לו אז הזדמנות נפלאה, והיא - לשנות את דרכיו, כי על ידי זה ישפיע על כל סביבתו, לא רק באופן סגולי אלא גם באופן מעשי, כי יראו כל סובביו ששינה את דרכיו ויקומו אף הם לעשות כמותו. כל אחד יאמר: אם פלוני יכול היה לשנות את דרכיו, אף אני יכול. מי שבני אדם לא הכירו במידותיו ונטיותיו הרעות, כשפוגשים אותו לאחר שתיקן את

סופר' מפרש שהצדיק הגמור היות שלא טעם טעמא דאיסורא, אינו יכול להוכיח אנשי רשע שישוּבו מדרך, כי כששומע שפלוגי חטא, יאמר איני מאמין! איך יעלה על דעת יהודי למרות פי ה'. אבל מי שחטא וחזר בתשובה, ממנו ילמדו לשוב כל אחד לה' אלוקים, כי הבעל תשובה כששומע שפלוגי חטא, הוא יודע מה זה ויכול לדרת אליו ולהעלותו, וכמו כן השומע יש לו תשוקה גדולה לשוב בתשובה, כי הוא זוכר את הבעל תשובה היכן היה פעם ורואה לאן הגיע.

זהו לא ינוח שבט הרשע, שבט הוא המקל של מוסר ותוכחה. אמר דוד המלך ע"ה: לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים. הצדיק אינו יכול ליתן מוסר ותוכחה לרשעים, למה? למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם. לצדיק יש חסרון שלא שלח את ידיו בעולה ולא טעם טעמא דאיסורא. אבל המטים עקלקלותם, רוצה לומר אלו שהלכו בדרכים עקלקלות ואחר כך חזרו בתשובה, יוליכם ה' את פועלי האון, הם יוכלו להחזיר את פועלי האון בתשובה, כי כולם יתפעלו מהם. החוטא יאמר: אני זוכר אותו, היה לו יצר הרע נורא ואיום. אני והוא היינו נוסעים יחד לאותם מקומות, והנה הוא עלה ונתעלה וחזר בתשובה גמורה, אף אני יכול.

על פי זה מפרש ה"חתם סופר" הפסוק "כי תצא למלחמה על אויבך", כלומר אם נפלת בחטא ואתה לוחם ביצרך עד שאתה זוכה "ונתנו ה' אלוקיך בידך", אזי "ושבית שבינו", תוכל להחזיר רבים בתשובה, וזה יועיל יותר מכל הדרשנים הנואמים בחסד עליון, כי כל הדרשות משפיעים על האדם

עצמו, קשה מאוד ללמוד ממנו שאפשר להשתנות, ויאמר הרואה אותו: הוא אוהב גמרא ואני אוהב חתיכת בשר, מה לעשות? כל אחד שונה מרעהו. הוא פרוש מטבעו, וטוב שכך, אבל איך אפשר לדרוש ממני שאהיה אף אני כמותו. רצה הקב"ה שיסתובבו בני אדם בינינו ויראו כולם איך הם מתמודדים. יש להם נסיון של כעס והם משקיעים עבודה על כך, פעם הולך להם ופעמיים לא, וממשיכים להשקיע, עד שמשתנים. ויאמרו ברי הדעת הרואים אדם כזה: אני זוכר שלא תמיד היה כך, וראה איך הוא נראה עכשיו! איך עשה זאת? כך רצה הקב"ה בשביל תועלת הבריאה, שנתלמד מיהודים יראים ושלמים אשר מתמודדים, ומשקיעים גייעה, נופלים וקמים, נופלים וקמים.

ובכן מי שמוצא את עצמו במצב שנדמה לו שאינו צדיק הדור, יידע שיש לו הזדמנות להחזיר אחרים בתשובה יותר מאחרים, כי ממנו לומדים יותר, והוא יש לו השפעה יותר גדולה רק משום שהוא נמנה על המון העם.

לא ינוח שבט הרשע על גורל

הצדיקים

ה'חתם סופר' (תחילת פרשת כי תצא) כתב: דוד המלך ע"ה אמר: כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם, היטיבה ה' לטובים ולישירים בלבותם. והנה חז"ל אמרו במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורין אינן יכולין לעמוד, ולפי הפשטות טעם הדבר כי הצדיק הגמור לא הוצרך להלחם כל-כך עם כוחות הרע כפי שהבעל תשובה הוצרך להלחם עמהם. אך ה'חתם

מתחיל להגיע בזמן, יש לזה כח עצום מבלי שידבר אף לא מילה אחת, כי אותו בחור שאמר תמיד בלבו: מה הבעיה להתפלל בשעה עשר, הנה יהודי פלוני מתפלל בשעה עשר ונקרא מהחשובים, יתחזק עכשיו בראותו אותו משנה התנהגותו וישנה אף הוא את התנהגותו בעקבותיו.

הרי מציאות זו שהאדם לומד היתר מסביבתו מצויה מאוד, כי הנה בדרך כלל כשהאדם עושה עוול, נשמתו מתרגזת עליו, ואיך הוא מרגיע עצמו? הוא מרגיע עצמו על ידי שהוא אומר: פלוני ופלוני גם כן נוהגים כך. זוהי דרכם של בני אדם וחסרון גדול הוא, אבל כשבא אדם זה ועוצר את התנהגותו, יש לזה כח עצום, וייקרא בגין כך ממזכי הרבים באופן פרקטי.

זרונות נעשים לו בזכויות

ומוסיף על זה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א שבגלל זה זדונותיו של אדם נהפכים לו לזכויות באופן הפשוט ביותר, כי אילו לא חטא לעולם לא היה יכול להחזיר בתשובה אנשים רבים כל-כך ועכשיו הוא משתמש עם החטאים שעשה להחזירם בתשובה עוד לפני שהוא מדבר אליהם. כל חסרון שהיה לו, עכשיו מנוצל לטובה, כי ככל שהיה שקוע ביותר בעבירות, חרץ ממה שיותר אנשים נפגשים עמו, זה גם משפיע יותר על בני האדם, כי הללו יודעים כמה עמוק שקוע היה וכמה היה קשה לו לצאת מן הבור, ומתעוררים אף הם ללכת בעקבותיו.

אכן אדם זה נקרא חכם, כי החכם יודע תמיד להפוך את חסרונותיו למעלות. משל למה הדבר דומה, לבעל עסק לממכר מוצרי חשמל שקנה אלף 'מזגני חלון' כדי למכרם ביוקר ולא הצליח למכרם. אמר לו חכם אחד: אם תזיל לי, אקנה את כולם ממך. שאל אותו בעל העסק:

רק מבחון, מה שאין כן הוא שיודעו ומכירו מתעוררים מבפנים לחזור אף הם בתשובה שלימה כמותו.

נכסים שיש להם אחריות

ואמנם יסוד זה הוא מחייב גדול, כי טבעו של אדם כשיודע שיש לו כוחות, שמשתוקק מאוד להוציא את כוחותיו לפועל, וכל עוד לא יוציאם לפועל ירגיש ריקן וחסר סיפוק, וסיבת הדבר כי זהו תפקידו, ונפשו של אדם משתוקקת לקיים את תפקידה בעולם, ואם יימנע ממנה לקיים תפקידה, היא תחלה. אף כאן, מי שמכיר את העולם הזה מפני שהיה שקוע בו, כלי נפלא יש לו ביד, כח שלאחרים אין אותו, וחייב הוא להשתמש בו להשיב רבם מעוון.

וכאן יש להדגיש שכל אחד טועם את העולם הזה באופן אחר. אין זה שיש שתי קבוצות בלבד, קבוצה אחת שטעמו אותו וקבוצה אחת שלא טעמו אותו, אלא בתוך אותה קבוצה שטעמו אותה, כל אחד טעם אותו באופן אחר, כל אחד והיצר הרע שלו. מי שהתמודד עם כעס, נעשה הראש ישיבה לענין התמודדות כעס, שהרי העולם מכיר אותו, כי לדאבון לב התפרץ בכעסו כמה פעמים בפני רבים, ועכשיו בני אדם רואים אותו בעת נסיון כאשר אחד עומד ומעליב בו או כאשר בנו משגע אותו והוא נשאר בשלוות נפשו, והם יודעים שאין זה מובן מאליו. אחריות גדולה יש לו אפוא להתנהג נכונה, דהיינו להחזיק בתשובתו ולשכנע אחרים, כי לאף אחד בקהילתו אין מה שיש לו.

וכן הוא בכל שאר התחומים. מי שתמיד איחר לתפילה והתנהגותו זו הפכה לדבר שכולם מתבדחים עליו, כשהוא

שלהם, אף אחד לא היה יכול לעשות את מה שאתה יכלת לעשות. די היה בשינוי אחד קטן להשפיע על כולם.

כשאמרו שזדונותיו נעשים לו כזכויות פירושו של דבר שיזכה לשכר עצום בזה ובבא, כי הנה כשהאדם חוטא הוא גורם בכך להסתיר את אלוקותו יתברך, כי כל חטא מביא חשכות בעולם ומכניס קרירות בלבות בני אדם. החוטא דומה למי ששבר חלון, שהגם שיתחרט אלף פעמים, המציאות היא שהקור חודר עכשיו מבעד לפרצת החלון ועליו לתקנו בזריזות. ובכן, כשהחוטא שב בתשובה ומשנה מעשיו ואחרים לומדים ממנו, הוא חזר ותיקן את מה שקלקל, אך לא רק תיקן אלא אף בנה יותר מכפי שהיה בתחילה, ואין לשער את גודל שכרו.

זכות שהיא חובה

יידע כל מי שרואה שיש לו הרבה לתקן, שכח נפלא מסור בידו כל שישנה דרכיו. וכבר הארכנו הרבה בשיעורים קודמים שענין התשובה הוא לשנות התנהגות אחת מהתנהגותיו, לא דבר גדול, כי תנאי קודם למעשה הוא שהשינוי יישאר אצלו לנצח. אין אנו מדברים עכשיו על עשיית קבלה לשלושים יום. דעו לכם שמושג זה החריב את תשובתם של המוני בני אדם, כי מצד אחד הרגישו טוב בעצמם שבמשך שלושים יום לא דיברו לשון הרע בין השעה שתים לשלוש בצהריים, ומצד שני הרי הם כאילו התנו קודם לקבלתם שאינם הולכים לשנות את התנהגותם והם רק מסכימים להתאפק מעט כדי שבעתיד יוכלו לחזור לסורם. תשובה אמיתית היא רק כשהאדם משנה את התנהגותו לחלוטין, וכמו כן רק אז יש לזה השפעה על אחרים.

מה תעשה אתם? הלא אני כבר מנסה שנתיים תמימות ומפרסם על כל הר וגבעה ואף אחד אינו קונה! אמר לו הלה: אל תדאג לי, אני כבר אצליח למכרם. בעל העסק הסכים, הלה שלשל בידיו את הסכום הנקוב, והסחורה עברה לרשותם. עברה תקופה קצרה והלה בא אל בעל העסק ואומר לו: היום מכרתי את המזגן האחרון והרווחתי הרבה. איך עשית זאת? הוא שואל אותו. אומר לו הקונה: פשוט מאוד! אנו נמצאים במדינה שאווירה קר ואין אף אחד זקוק למזגן שמוציא רוח קרירה. מה עשיתי? החלפתי את המזגן לצד השני שמשם הוא מוציא רוח חמה, ופרסמתי שאני מוכר מזגן שמחמם את האוויר.

כך יודע החכם להפוך כל מצב ולהרוויח על ידו. ראו נא כמה אנשים מרוויחים הון רב מפני שבעבר היו במצוקה קשה ועכשיו מזמינים אותם לתת הרצאות תמורת שכר הגון. נו, הפוך את מצבך! אל תהיה טיפש! קח את חסרונוך וסע אתו! אך באופן אמיתי, לא באופן חיצוני כאשר המטרה היחידה היא להרבות הון. הלא אנו רואים שרבים מראשי הישיבה בישיבות לבעלי תשובה הם אנשים שהם עצמם הגיעו מרחוק וחזרו בתשובה ועכשיו זוכים להחזיר אלפי אנשים בתשובה. אך טפשות היא לומר שרק הם בעלי תשובה, והרי כל אחד מאתנו יכול לשנות אחת או שתים מהתנהגותינו ולהפוך על ידי כן לגדולי מחזירי התשובה.

התקן עצמך בפרוזודור כדי שתכנס

לטרקלין

ואכן יתבעו כל אחד בשמים: הלא כח נפלא החזקת בידך, למה לא ניצלת אותו? כח עצום נתנו לך להחזיר בתשובה את כל הקבוצה שלך שנחשב הייתי לרשכבה"ג

לשמור עליהם כל-כך שלא יחטאו, מה בכך אם יחטאו, הלא בוודאי יעשו תשובה, וכפי שאמרו חז"ל אם ראית חכם שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום כי ודאי עשה תשובה. אך התשובה, כי אם יחטאו ויעשו תשובה, יהיה רק בעלי תשובה, וטפי עדיף להיות צדיק גמור מלהיות בעל תשובה, ולכן הקב"ה שומר עליהם שלא יחטאו. אך כל זה בצדיקים שלא ילמדו מהם אחרים לעשות תשובה, אבל צדיקים כאלו שילמדו מהם אחרים לעשות תשובה, אותם אין הקב"ה שומר, כי אדרבא, יחטאו ויעשו תשובה ויעלו את האחרים עמהם מעלה מעלה.

זהו הפשט לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה (מעשה העגל) ולא היה דוד ראוי דוד לאותו מעשה (מעשה אוריה ובת שבע). לא היו ראויים לכך שהרי במדרגה גדולה היו והקב"ה צריך היה לשמור אותם מן החטא על פי הכלל שרגלי חסידיו ישמור, אך כיון שידע הקב"ה שאחרים ילמדו מהם ועל ידי כן יהיו במדרגה יותר גבוהה מהצדיק הגמור, לכן הסיר מהם את שמירתו. וזהו שאמר דוד המלך ע"ה (מזמור נא): "השיבה לי ששון ישעך וברוח נדיבה תסמכני, אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו". הן בתחילה היה דוד צדיק גמור ואח"כ נעשה בעל תשובה. אמר דוד המלך: ראשית כל השיבה לי ששון ישעך, דהיינו תחזירני למדרגתי הראשונה, וברוח נדיבה תסמכני, היינו שתוסיף ליתן לי בנדיבותך מדרגות יותר נעלות מבתחילה, וכל כך למה? כי אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו.

הנה היסוד האמור לעיל מקבל עכשיו יותר בהירות בדברי הגר"ש קלוגר. כל אדם

אנשים משתכנעים רק כשרואים שפלוגי עשה שינוי, קטן ככל שיהיה. בדבר זה הוא השתנה, דבר זה אינו עושה יותר.

עושה כך האדם עד שהוא נעשה הרגל אצלו ואז הוא יכול לנקוט בעוד התנהגות מהתנהגותיו. וכפי שדיברנו אז, הוא לוקח את הדבר שאותו הוא רוצה לשנות ומכניס בו את כל כוחותיו. הוא משקיע בו תפילה שישתנה, הוא משקיע בו מח כאשר כל היום הוא חושב עליו. וכשהוא מקבל את ההחלטה הוא לוקח בחשבון שיצטרך לשלם על זה מחיר. הוא משקיע בו סגולות, והכל מפני שמבין שדבר זה מוכרח להשתנות לחלוטין. הוא משקיע כוחות להבין מהו השורש שגורם להתנהגות זו. הוא משקיע כוחות של מחשבה להבין מה הם הדברים המעמידים אותו בפני נסיון בענין זה. הוא מתקין מאה מנעולים על דבר זה ונלחם ממאה כיוונים שונים. הוא יודע שיעלה לו מחיר, אבל זה מה יש. לזה יש כח עצום.

לא היו ראויים לאותו מעשה

הגה"צ מהר"ש קלוגר זצ"ל (בהפטרה לפרשת מסעי) כתב דברים נוראים בענין זה, וזה תוכן דבריו: מחלוקת יש במסכת סנהדרין אם בעל תשובה עדיף או צדיק גמור עדיף, ונראה להכריע שהבעל תשובה שגורם שאחרים ילמדו ממנו ויעשו תשובה, עדיף מצדיק גמור, אבל זה שאינו פועל שאחרים ילמדו ממנו, צדיק גמור עדיף ממנו. וביאר כי הנה כתיב רגלי חסידי ישמור, ופירושו שהקב"ה מסייע ליראיו שלא ייכשלו בחטא, וזהו צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, כי הגם שעל פי טבע צריכים היו לעמוד בפני נסיון, הקב"ה שומר עליהם שלא יחטאו. ונשאלת השאלה: למה הקב"ה צריך

קולות, ומוסיפים בתוספת מרובה על העיקר, ואילו רואים מאתי אלף פרישות ודברים טובים, לא ילמדו, כי יאמרו מי יעשה כמתכונתו, הוא רב ופרוש וכדומה, ובעוונותינו הרבים אני עלול להחטיא חברי פחות ערכי ולא לתקן. ולכך אמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ג) הוּוּ זְהִירִין בְּרִשׁוֹת (רוצה לומר הוּוּ זְהִירִין שֶׁלֹא לְהִיֹּת מֵהֶאֱנָשִׁים הַמְּפֹרָסִים), כי בעוונותינו הרבים עצומים הרוגיה.

וכן הוא מביא דוגמאות ממנהגי הסוחרים, וזה לשונו: אם רואה שזה הסוחר מאנה חבריו ומסיג גבול ומצליח, אף הוא יאמר, מה לי לשטות מבלי להסיג גבול ולהונות עמיתי, בזמן הזה צריך לעשות כן, ומי שאינו כזה, אין לו קיום במשא ומתן בזמן הזה, ואף הוא מוסיף לעשות כן, ונמצא הראשון מחטיאו, וכן בריבית וגזל, אם סוחר לוקח ריבית וחשבונות בגזל, כדרך הסוחרים העוסקים במשא ומתן, א"כ סוחר חדש, ומכל שכן סוחר שלומד מעשיו שליח לדבר עבירה, כאשר יהיה לאיש מריבה, לעשות כפי סדר לימודו מרבו לטטים מזויין ומומחה בחשבונות של טעות, ונמצא הראשון מחטיא חבריו.

ומסיים חלק זה בלשונו: כללו של דבר, אין אדם נמלט, כי פחות שבפחותים כאשר יחטא, ילמדו ממנו משרתיו אשתו ובני ביתו, כי כל איש שורר בביתו, והרי זה מחטיא אחרים.

כל המזכה את הרבים אין חטא בא

על ידו

ובכן מה העצה שלא להיות ממחטיאי הרבים? העצה היא להיות ממזכי הרבים, ובמתיקות לשונו: קומו נא ונתחכמה, הבו

באשר הוא, בו ברגע שהוא עושה שינוי באחד ממהלכי החיים שלו וגורם לאחרים שילמדו ממנו, הוא עוקף את הצדיק הגמור ומתעלה למדרגה יותר גבוהה ממנו. פירושו של דבר, שכאשר האדם גורם לאחרים לחזור בתשובה, חוץ ממה שנערמות לו זכויות הרבה, עוד הוא זוכה למדרגה נעלית מאוד כאן בעולם הזה, וכמו שאמר דוד המלך וברוח נדיבה תסמכני, כי בעצם זה שהוא איש שכולם מסתכלים עליו בהערצה ועכשיו כשעושה שינוי בדרכיו רבים ילמדו ממנו, הוא מתעלה למדרגה גבוהה מאוד. והאמת ששכרו יגיע לו בדין, שהרי קשה לו עד מאוד לאדם כזה לחולל שינוי בדרכיו, כי רבים בוודאי יבקרוהו על כך ויתנו לו את הערותיהם, אך דייקא מפני כך השפעתו מרובה ויכול לעשות את מה שאחרים אינם יכולים.

מי יכול לומר שאינו מחטיא את

הרבים

הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל (יערות דבש דרוש ו) מרחיב הרבה בענין זה. בתחילה הוא מדבר על גודל ענשו של המחטיא את הרבים, ומי יכול לומר שאינו מחטיא את הרבים, וכך הוא אומר בענותנותו דבר מבהיל: והמון בריות חושבים, כי זה שייך דוקא בירבעם בן נבט וחבריו, שהתעו בעגלים שהעמידו להתעות לישראל אחר הבעלים, אבל בעצם מי זה המחטיא לחבירו, אבל באמת, כל אחד בעו"ה בגדר זה, כי אני אוי לי על מכאובי, מחטיא רבים ברואים כי דבר אחד שאין נכון, אומרים אם אדם כזה, אשר מפורסם אני בעיניהם לאדם נכבד, עושה כזה, מה נעשה אנחנו, ולומדים תיכף להקל באלף

יותר פועל מכל המוכיחים, וכן כולם. עיקר תוכחה הנשמעת נמסרת לאנשים המורגלים עם רעיהם ועוסקים תמיד עמהם, להם הכח להחזיר רע לטוב, כאשר כח במים לעשות רושם באבן, כאשר יטיף עליו תמיד טיף טיף, כן כח באיש להוציא יקר מזולל, כאשר ישקוד תמיד בתוכחתו ודברו אליו יום יום, וזה לא שייך רק בחברים השכיחים תמיד זה עם זה ובעל בית עם בני ביתו... ממנו ילמדו כל רשעים לשוב בתשובה, ותהיה על ידי תשובתו זכות לרבים החוטאים לבל יהיו מתיישימים מן התשובה אף שעברו עבירות רבות קלות וחמורות... וא"כ כל שחטאו גדול ושב בתשובה, יותר חשוב, כי יותר העון נעשה לזכות, כי היה יותר בעמק התהום.

הוא מאריך שם הרבה שעל האדם להבין שדייקא מפני שהוא איש פשוט יכול הוא להחזיר רבים בתשובה, ואם הוא רואה שפלוגי מעיר לו הערה, ישכיל מכך שמעשיו באמת משפיעים על אחרים, כי אלמלא כן מדוע פלוגי שם לבו לכך, ולא רק שם לבו לכך, אלא אף ראה צורך לשחוק ממנו. זו זכות עצומה שאנו יכולים לרכוש לעצמנו בחודש אלול. הלא אנו מחפשים לעצמנו זכויות בחודש זה והנה לנו זכות שהיא מעבר לזכות רגילה, כי המשנה דרכיו, גם יש לו קושי בדבר וגם יש לו בושה כי אינו יודע איך יגיבו לו אנשים, וגם נעשה למחזיר בתשובה גדול, וזאת למרות שהאחרים לא הלכו ושינו את מעשיהם תיכף ומיד, הלא בוודאי עורר אותם בתשובה וללא ספק ישנו אף הם את דרכיהם במשך הזמן בעקבותיו, מה גם שאף הוא יושיט להם יד לסייע להם בכך.

נא עצה כדת מה לעשות ולמצוא צרי ומזור לחולי הרעה הזאת, למען ירצה ה' לזכות אותנו בתשובה, ולא נהיה בגדר מחטיא חבירו, וזאת עצה היעוצה עצה נמרצה, כי אמרו (יומא פז, א) כל המזכה את הרבים, אין חטא בא לידו, שלא יהיו תלמידיו בגן עדן והוא בגיהנום, ולכן נתחכם למאוד לזכות חברנו ולהוכיחו ולהצילו מתוהו דרך לא טובה, וא"כ הרי אנו בגדר אין חטא בא לידינו, והרי כאן שתי סברות זה מול זה, מחטיא את חבירו ומזכה את חבירו, ומדה טובה מרובה ממדת פורענות, וא"כ ירצה ה' לזכות אותנו, ולכן חובה על כולם לראות בכל התאמצות לזכות חבירו, וזה הטעם שאני תמיד מוכיח לרבים, שובו אל ה', ואני יודע כי צוחקים עלי רבים, ואני רואה נגעי ומכאובי, כי במה אזכה לתשובה אשר רבים חללים הפלתי במכשולי כנ"ל, ואיך אשוב לפני ה', אם לא במזכה לרבים בתוכחה ובתשובה, וממני ילמדו כל איש ישראל.

גודל כוחם של הפשוטים בעם

ומוסיף הרבי ר' יהונתן במה שנוגע לענייננו: כאשר דרשתי פעמים רבות, כי דברי אדם שאינו רב ופרנס הדור בהוכיחו לחברו ועמיתו, יותר מועילים ונשמעים מדברי איש כערכי, ואם ירכבו שנים בדרך, ויאמר אחד לחברו, אחי עד מתי נבלה זמן בדרך ונעסוק בחיי עולם עובר ונעזוב חיי עולם נצחי, קומה ונספק עצמנו במועט, ולכו נשובה לקהלתינו לעסוק בתורה ובמעשים טובים בקהלתנו, ודאי שיותר יהיו דברים כאלה נכנסים באזניו מאלף תוכחות שלי, וכן כל אדם שמוכיח לבני ביתו ואשתו ובניו,

יום שלישי פרשת כי תבוא – ט"ו אלול ה'תשפ"א

לב טהור ברא לי אלוקים

החוטא זקוק ללב חדש

כשרוד המלך ע"ה שפך תחינתו בפני השי"ת שימחול לו על חטאו, אמר: "לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי". לכאורה הבקשה נראית פשוטה מאוד, מי אינו רוצה שהקב"ה יכניס בלבו רצון ושאיפה לקדושה ולרוחניות? אכן בדברי המפרשים אנו מוצאים בתפילה זו הבנה עמוקה יותר.

נביא כעת מספה"ק רב ייב"ז² בפירוש הפסוק, אך נקדים תחילה בדברי האוה"ח הק' (ריש פרשת כי תבוא). חז"ל אמרו "עבירה גוררת עבירה", וסיבת הדבר, כי כשהאדם עובר עבירה, הוא נדבק על ידי זה ברע ונשאר בו רושם מן הרע, ולכן אם בתחילה השתוקק לבו לטוב, עכשיו שחטא, כיון שנשאר בו רושם מן הרע, אינו משתוקק מעתה לטוב כבתחילה, ולהיפך, הוא מתחיל להשתוקק לרע, והגם שיכופר לו על העבירה שעשה, עדיין ישתוקק לבו לרע מחמת הרושם שנשאר בו. על זה אמר דוד המלך בדברו אל השי"ת: אני זקוק לטובה גדולה, וחוף ממה שאני מבקש כבסני מעוונתי ומחטאתי טהרני, דהיינו שיכופר העוון שעשיתי, אני מבקש גם שתברא לי לב חדש, לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש

בקרבי, כי לבי הישן נפגם על ידי החטא, ומשתוקק לרע, ואם לא אקבל לב חדש, אכשל ח"ו שוב בעבירה מפני שעבירה גוררת עבירה.

ועל זה אמרו חז"ל שאם עבר אדם עבירה ולא ביקש לב טהור ברא לי אלוקים ולא קיבל לב טהור מהקב"ה, בדרך כלל יעבור שוב על העבירה, וכיון שיעבור עליה שוב, היא תיעשה לו כהיתר, והיינו שלבו יהיה סתום כל-כך עד שלא ירגיש שהוא עושה מעשה בלתי טוב, אלא להיפך, ירגיש שהוא מועיל בזה, עד שגם מוחו יושפע מלבו ויתחיל לעשות פלפולים של הבל להוכיח שהוא עושה בזה נחת רוח לשמים.

בדרך כלל, כשיש איזו תקלה במכונית, מיד המכונית מדליקה 'נורה אדומה', אך כל זה כשהמכונית בריאה ומתוקנת, אבל אם היא התקלקלה לגמרי, אז היא מפסיקה להדליק נורות אדומות, ולהיפך, גם אם יהיו בה כמה תקלות, היא תראה לבעליה כאילו הכל טוב ובלי שום דופי. כשלב האדם נחלה אשר זה נעשה על ידי עבירות ומידות רעות, הוא מפסיק להראות סימנים של מצוקה, וממילא הוא הולך ומתדרדר ועלול להגיע ר"ל לשאול תחתית, ולכן נחוף כל-כך למי שעבר עבירה שיוסיף בקשה על בקשתו שהקב"ה יברא לו לב חדש.

² הרה"ק רבי יעקב יוסף זי"ע מ"מ ומו"ץ בעיר אוסטראה מתלמידי המגיד הק' ממעזריטש זי"ע.

לעשות מאומה וזקוק שיוציאווהו מן הבור, ומגן היינו מי שהולך בדרך הפוכה וזקוק שיגינו עליו מפני הצרות שהוא מביא על עצמו. אכן מי שמבין זאת ומפיל תחינתו לפני הקב"ה שיגן עליו מפני הקלקולים שלו עצמו, הקב"ה שהוא רחום וחונן מגן בעדו.

דע על מה שתשוב

יש הרבה פעמים שהקב"ה בגודל חסדיו נותן לאדם הזדמנות להתפלל לפניו על איזה דבר, כגון כשנתעורר אצלו ספק חולי, או כשכבר נחלה ועדיין יכול הוא להתרפאות. אך פעמים יש שהקב"ה אינו נותן הזדמנות כזאת לאדם, וכשמגיעה אליו הידיעה, הוא כבר לאחר המעשה והתפילה עכשיו תהיה כבר תפילת שווא. אם האדם רואה שקיבל את הזדמנות להתפלל, עליו לדעת שקיבל מתנה נפלאה, כי הקב"ה זימן לו את הידיעה כדי שידע שיש על מה להתפלל.

ובכן, הדבר הראשון שהאדם צריך כדי לקבל לב חדש, הוא שידע מזה, וזה מה שדוד המלך אומר לנו: דע ממציאיות זו שאתה נושא אתך בעיות קשות, דע מהמציאות שלבך מקולקל מאוד בגלל העבירות שעשית, וכיון שתדע מזה, תוכל להחזיל דמעות ולהתפלל לב טהור ברא לי אלוקים חדש בקרבי, וכן תוכל ללכת לרופאי הנפשות וללמוד את הספרים הנכונים המועילים לכך. זהו אחד מהדברים שדוד המלך לימד אותנו, שלאחר החטא יבין האדם מה שנעשה ללבו, וישקיע כל כוחותיו בתפילה לקבל לב חדש, ובוודאי הקב"ה יקבל תפילתו ויתן לו את מבוקשו.

בחסד ואמת יכופר עון

ובנוסף לזה יש יסוד נפלא שהביא רבינו יונה בספרו "שערי תשובה" (שער א),

חטאתי אני אדע ופשעי נגדי תמיד

והנה באותו מזמור אמר עוד דוד המלך "פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד" והרבה פירושים נאמרו בזה, אך בוודאי כלול בזה גם הענין הנ"ל, שהאדם יודע שדרוש ממנו להיות זהיר מאוד כי אין המצב פשוט מאחר שנכשל בעבירה. יש לך אדם שאלו שמכירים אותו בשנתיים האחרונות סבורים שלגודל זהירותו ופרישותו אינו זקוק לגדרים וסייגים מיוחדים בשביל להשמר מן החטא, אבל הוא עצמו מכיר את ההיסטוריה שלו וזוכר היטב לאלו תחטיות היה נופל, ולכן הוא יודע בידיעה ברורה מאוד שהוא זקוק לגדרים וסייגים יותר מן הרגיל כי עדיין יש בו הרושם של טעם החטא ואם ייכשל שוב מי יודע אם יוכל לחזור ולהתייצב על דרך המלך.

כשדוד המלך אמר "חטאתי אני אדע ופשעי נגדי תמיד", כלל בזה שהאדם יבין ויזכור מה התחולל אצלו על ידי החטא, ושהגם שעבר עליו יום הכיפורים ושינה דרכיו, עדיין נשאר בו רושם, והדבר הראשון שעל האדם לעשות כדי למחוק אותו רושם, הוא לזכור שרושם זה נמצא אצלו, ואז יתפלל ויחזור ויתפלל: לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי. נתתי לי לב טהור בתחילה כי האלוקים עשה את האדם ישר, אך אני קלקלתי אותו, וכעת משחזרתי בתשובה, אני מבקש ומתחנן שתהיה לי למגן ותגן עלי מפני הצרות שאני הבאתי על עצמי.

הנה המפרשים פירשו החילוק בין הלשונות עוזר ומושיע ומגן, עוזר היינו למי שעושה את הדבר הנכון וזקוק לעזר וסיוע, מושיע היינו למי ששקוע בבור ואינו יכול

בזיונות, הכל כדי שיכופר להם עוונם.

הזורעים בדמעה ברינה יקצורו

בקורסים השונים המלמדים את האדם שלא לירא מבני אדם, נותנים לכל אחד פעולות קשות לביצוע אשר יסיר מלבו את הפחד מאנשים, כגון להרים טלפון לעשרה אנשים שהוא מתבייש מהם ולבקש מהם איזו טובה. הוא מתחנן: איני יכול, הרפו ממני. אך הללו אינם מרפים ממנו, אלא נותנים לו חיזוק ועוזרים לו עד שהוא מצליח לבצע את מה שהטילו עליו, ואח"כ הוא מרגיש טוב כל-כך ונהיה אסיר תודה להם, כי הוא מבין שהרעיון הוא שאח"כ כשיגמור את הקורס יוכל להתנהג בעצמו אחרת מכפי שהתנהג עד כה.

אף כאן, האדם מבין שנדרש ממנו עכשיו לעשות מעשי חסד שעל ידם יכופר עוון, ולכן הגם שאין נעים לו לעשותם, הוא עושה אותם בשמחה גדולה מפני שידוע שכך יכופרו לו עוונותיו ויתוקן לבו, ולא רק בענינים של קמצנות, אלא גם בשאר ענינים, כי העושה מעשים של חסד לכבוד השי"ת, מתנקה לבו גם מתאוות רעות ומגאוה ומכל שאר מרעין בישין, אך זאת בתנאי שהוא עושה זאת בהשקפה הנכונה.

על ידי התדבקות באמת יכופר עון

חילול ה'

כל זה לענין החסד, ולענין האמת כתב רבינו יונה: ועוד יש עון, והוא עון חלול השם, שהתשובה ויסורים תולים ומיתה ממרקת, כמו שנאמר (ישעיה כב, יד): אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. והנה כאשר האדם משתדל לתמוך ביד האמת, יעזור אחריה ויתעורר בדבריה, והופיע אורו

וזה לשונו: העיקר השבעה עשר (למי שרוצה לחזור בתשובה ולהתקרב אל בוראו) לרדוף פעולת החסד והאמת, כענין שנאמר (משלי טז, ו): בחסד ואמת יכופר עון וביראת ה' סור מרע.

וביאור הדבר בענין החסד, כי הבעל תשובה מבין שעליו להשתנות, ולכן אם היו חטאיו במה שלא רצה להטיב לאחרים, וזה מפני שנולד בתכונה כזו לחשוב רק על עצמו, או שרכש תכונה זו במשך השנים. ובזה כלול שהאדם מבין שלבו סתום ונעול, ולא יתכן להמשיך כך שהרי ליהודי צריך להיות לב בשר ולא לב אבן, וזה אחד מסימני היהודי שהוא גומל חסד, ומזה הוא מבין שכדי להשתנות עליו לעסוק בפעולות של חסד, כגון ביקור חולים, הכנסת אורחים, הכנסת כלה, הלווית המת.

אך רבינו יונה אומר: הזהר נא! אל תעלה בדעתך שכוונת הפסוק סתם להכניס מצוות בקופה כדי לצבור זכויות לכבוד ראש השנה. לא בזו ישתנה לבך לטובה, כי אפילו תעשה אלף מצוות של חסד, כל שלא תעשה אותן מתוך כוונה לשנות את לבך, ייחשב לך הדבר כנותן שוחד להקב"ה והרי כבר נאמר לא ישא פנים ולא יקח שוחד. בחסד ואמת יכופר עוון פירושו, שיבין האדם שהוא נמצא בתהליך של שינוי, הוא הגיע למודעות עמוקה שאינו יכול להמשיך לחיות כפי שהיה חי עד כה, שהרי הקב"ה מרעיף לו כל טוב שבעולם ואיך יעיז לבו להחזיק את כל מה שנותן לו לעצמו, וכמו כן איך יעיז לבו לעבור על דבריו, ולכן הוא עושה עכשיו את מצוות החסד לשם כפרה, והוא עושה אותן באופן שיתבייש על ידן וכפי שהיו יראי ה' נוהגים לכתת רגליהם בין הבתים ולנחול

שהאדם מרמה בו את חבירו כגון שמפתה אותו לקנות חפץ שאין בו צורך, כי שקר כזה עושה עוול למי שנפל ברשתו וגורם לו להפסד ממון. **היצר הרע** משתמש בשקר כזה ולכן הוא **נקרא רמאי**. הוא מחדיר רוח של שקר במוחתייהם של בני אדם ואף גם באוויר העולם, אך לא סתם שקר כגון שיחשוב שפלוגי גדול הוא ובאמת אינו גדול, אלא הוא משתמש בערמומית גדולה כדי לרמות את האדם עוד ועוד עד שיראה אותו נופל בתהום רבה. ולמשל, אם יש תענוג בדברים רוחניים שאין צריך להיות בעל מדרגה גדול כדי לטעום אותו, אלא כל הפושט ידו, מיד מרגיש את טעמו, ירמה אותו היצר הרע לחשוב שטעמו מר ממות – אל תלך לשם! מה יש לך ללכת לשם? הלא תצטרך לישב שם כמה שעות ותסכול! ומצד שני היצר הרע מרמה אותו לחשוב שאם יעשה עוול פלוגי ופלוגי – ירוויח כסף ותענוג, ולמען האמת לא כסף יוכל להרוויח ולא תענוג, ואינו שונה מאותם נוכלים שמשכנעים את כולם להשקיע את כספם אצלם בהבטיחם שיקבלו רווחים של מאתיים אחוז ובסוף מתגלה שלא השקיעו את הכסף בשום מקום וכל כספי המשקיעים יורדים לטמיון. וכפי שאותם נוכלים יודעים מראש שהם מרמים את כולם ולא אכפת להם שבני אדם יישארו בעלי חובות כל ימיהם העיקר שהם ירבו את הונם, כך היצר הרע יודע מראש ששום דבר ממה שאומר אינו נכון כי האדם לא ירוויח על ידי כן מאומה אפילו בגשמיות, ולהיפך, רק יפסיד ואף יאבד את העולם הזה שלו, אך הוא משקר עליו כדי שיעשה את הדבר הבלתי נכון.

הלא הדברים ברורים שההולך אחר

לעיני בני עמו, ויחזק ידי אנשי האמת ונשא ראשם, וכתות השקר ישפילים יגיעם עד עפר, הנה אלה דרכי קדוש ה' והוד והדר לאמונתו ועבודתו בעולם, ועוז ותפארת במקדש תורתו, על כן בהרבות פעליו לקדש את ה' ולעודד האמת להכין אותו ולסעדו, ונסלח לו מעון החלול עם התשובה בשומו האמת לעומת אשמת החלול, מדת תשובתו נגד מדת משובתו, זה ביאור "בחסד ואמת יכופר עון".

חידוש נפלא חידש רבינו יונה, שהגם שאמרו חז"ל שאין חילול ה' מתכפר אלא על ידי מיתה, כל שיעשה האדם קידוש ה' כנגד החילול שעשה, יכופר לו עונו. וכשאומרים קידוש ה' אין הכוונה שיכתבו עליו בכתבי העת שהחזיר אבידה לגוי, אלא הכוונה לעבודה עצמית, כי הנה כשהאדם רוצה לעקור איזה חטא ואת כל מה שהגיע על ידו, עליו להתחקות אחר השורש, והלא כך הוא בכל דבר, וכגון מי שכועס, שאינו יכול לטפל בכעסו עד שלא יתחקה אחר מהלך המחשבה אשר גורם לו לאבד את עשתונותיו נוכח כל דבר קטן כגדול, כי כל עוד לא ישנה מהלך מחשבה זו, אף אם ילמד מאמרי חז"ל בגנות מידת הכעס, זה יועיל לו לימים ספורים בלבד ומיד לאחר מכן יחזור לכמות שהיה.

ארמי אובד אבי

ובכן מהו שורש כל החטאים? השורש הוא ההליכה אחרי השקר. אחד משמותיו של היצר הרע הוא רמאי (ארמי אובד אבי עולה על היצה"ר). הוא מוכר סיפורי מעשיות לאדם ומכניסו לחשכות נוראית כדי שירדוף אחרי דברים שהם שקר וכזב. והרי השקר החמור ביותר, הוא אותו שקר

שהאדם לא ירצה לשמוע מה נכון לעשות, כי **ברגע שהאדם שומע מה נכון ומסכים לקבלו, אין לו ליצר יותר מה למכור לו, שהרי כאמור זהו הדבר היחיד שיש לו באמתחתו.** ומאוד מאוד אוהב היצר הרע ערבוב טוב ורע, כי כך אין האדם יכול לשים לב שהוא שמונים אחוז שקר ורק עשרים אחוז אמת. משל לדבר: יש לך אדם שהקים אתר טכנולוגי שרבים נכנסים בו לתרום מכספם והתרומות משמשות לתמיכה במוסדות תורה או במשפחות במצוקה. לכאורה מדובר בדבר נפלא, אבל אם מסתכלים באותיות הקטנות שנקראות רק עם זכויות מגדלת, רואים שמכל תרומה הוא לוקח סכום הגון עבור הוצאותיו, זאת מלבד ארבעים ותשעה האחוזים שהוא נוגס לעצמו כדבר המובן מאליו, והדבר מעורר פליאה, איך יתכן שאינו מתבייש לקחת שמונים אחוז לעצמו? והתשובה היא, שכיון שסוף כל סוף הוא מעביר חלק מהתרומות למטרות נעלות, הרי הוא מתעסק קצת עם האמת ולכן אינו מרגיש כמה הוא עסוק עם השקר, והיצר הרע זורח מאושר, כי הוא יודע שאדם זה לעולם לא ייצא מהשקר שלו שהרי הוא סבור להתעסק עם האמת.

יש משלים כאלה למכביר ולא נביאם כעת כי לא יטיבו עמנו, אך נזכיר את דברי האוה"ח הק' גבי עיר הנדחת, שמפני כך הוצרכו בני ישראל כשנצטוו על הריגת אנשי עיר הנדחת להבטחה מיוחדת "ונתן לך רחמים ורחמך", כי כשהאדם עושה מעשה אכזריות, הגם שהוא מצווה לכך, עלול להוולד בנפשו מידת אכזריות. ללמדנו, שאף אם האדם מתעסק כביכול בדברים טובים, אבל איך אתה נראה לאחר מכן? איזה מין

החטא מפסיד את העולם הזה שלו, וכפי שאמרו חז"ל זקני עם הארץ כל זמן שמזקינים דעתן מיטרפת עליהם, והאמת שאין צריך להמתין עד שיזקינו, אלא רואים בחוש איך תיכף ומיד החוטאים מאבדים את טעמם הטוב. אך היצה"ר מוכר שקרים ואנשים קונים אותם ומאמינים בהם. ואכן מי שיתקרב אפילו במעט אל האמת, ימלא פיו שחוק נוכח שיגעונותיהם. ולמשל, ענין הכבוד, שהוא הרי השקר מפורסם. הוא עומד בצד ורואה איך פלוני אוהב שכולם מוחאים לו כפיים ומדברים בשבחיו, והוא צוחק וצוחק, שהרי הוא יודע שאין כאן מאומה, כי אף ההמון המוחה כף אל כף אינו מתכוון ברצינות. כך הוא בכל התאוות ובכל היצרים, שורש כולם בשקר עב וגס.

השקר בוחו של היצר הרע

העולם אומר בבדיחותא: איך יודעים מתי העורך דין משקר? כששפתותיו נעות. בדיחותא זו עולה על היצר הרע. איך יודעים מתי הוא דובר שקר? כשהוא פותח את פיו. כל חיותו של היצר הרע הוא מהשקר וזה מה שהוא יודע לעשות. אין לו שום כוחות ליצר הרע. הדבר היחיד שיש לו, הוא השקר.

מלמד אותנו רבינו יונה שתהיה עבודתנו למצוא את כל השקרים שקנו שביטה בחיינו, כגון מה שאנו מצטדקים לאמר: כולם עושים כן, העולם נוהג כן. נעצור ונאמר: לא! אסור לעשות כן. דבר זה מעוות ואסור ללכת אחריו, לא משנה כמה עושים זאת וכמה נוהגים כן. **וכשמבקשים ללכת עם האמת ומתפללים וטהר לבנו לעבדך באמת, הקב"ה עוזר שנוכל להבחין מה אמת ומה שקר.**

היצר הרע משקיע כוחות אדירים

לו לב חדש, והיינו כי מבין הוא שאין לו לב טהור ממילא לחפש את האמת שהרי נתעסק לגמרי מחמת עברו, ולכן הוא מבקש לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי. הלא הווידוי מיוסד על דרך זו, האדם רוצה לחזור בתשובה, אומרים לו: אמור את כל האמת, אמור אשמנו, אמור בגדנו, התחל לעשות סדר בחייך, זה צריך להיות, זה אין צריך להיות. הן הווידוי יש בו חלק גם לזכור את הדברים הטובים, וכמו שרואים בפרשה זו בענין וידוי מעשרות שהוא אומר גם לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי ולא אכלתי בעוני ממנו. וכבר שאלו המפרשים למה זה נקרא וידוי, והתשובה, כי ענין הווידוי הוא לברר טוב מרע. אל תמשיך לחיות בשקר! האדם נוטה לומר: מה, מותר לנסוע לשם? אם כן אני נוסע! לא, לא! הדבר תלוי איך אתה נוסע ומתי אתה נוסע. לקחת עמך מזון?! איך אתה יודע מה כשרות המזון שם? ברר טוב מרע! מה לעשות שכל העולם מעורב טוב ברע ואם כן אתה מוכרח לבקש האמת בכל עת ובכל זמן. התחל לפתח בלבך התשוקה לחיות עם האמת, כי אם תחיה עם השקר תיפול פעם אחר פעם עם טעויותיך ולא תגיע לשום מקום, כי היצר הרע עובד עם זה, זהו עיקר עבודתו.

שקר אין לו רגליים

כשהאדם אומר "לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי" הוא צריך להודיל דמעות כמים, לא רק כדי שיסור רושם החטא ממנו אשר זה נתבאר בחלק הראשון של השיעור, אלא גם מפני שהוא יודע שיש לו דרך ארוכה ללכת ושהוא צריך רחמים גדולים שתהיה לו השקפה טהורה ונכונה, בריאה ואיתנה. זה שהאדם גדל

אדם נעשית? הלא נעשית אדם שפל! נהיית אכזר, נהיית אגואיסט. מה אם כן הפשט שהאדם ממשיך במהלך חיים כזה? התשובה היא שבאיזשהו מקום יש לו להיאחז באיזה מאמר חז"ל ששם יש משמעות שלתפקידו יש תועלת גדולה לעולם ואז הוא נאחז במעט הטוב שמעורב שם, אבל סוף כל סוף הוא נעשה אדם מושחת ונגרר מעבירה לעבירה.

דרך שקר הסר ממני

ובכן העצה למי שרוצה להנצל מזה, שיפתח את מוחו ויאמר: אנא ה'! עזור לי שארצה למצוא את האמת ושאמצאנה. כמו כן יבחן את כל מה שהוא עושה במשך היום, אם הם מטיבים עמו אם לאו. רבינו יונה אומר: אם לא תעשה כן, תתעסק במצוות או בדברים הנדמים כמצוות ולא תגיע לשום מקום, אבל אם תעשה כן, תהיה לך כפרה ואף לעוון חילול ה'.

ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע סיפר: פעם אחת כאשר השתטח הרבי ר' ברוך ממעזיבוץ על ציון קדשו של הבעש"ט הק', התפלל שם בבכיות וביקש "דרך שקר הסר ממני", חזר על מילים אלו צ' פעמים עד שיצא ממנו ספל דם. הנה כי כן, הכל מעורב מטוב ורע ואי אפשר לאמץ את המצבים בעולם כפי שהם. זה טוב או לא טוב? צריך להיות כאן או אין צריך?

האמת והשלום אהבו

וכשהאדם קולט שאין לו את האמת משום שחטא וכבר נשתרשו בלבו נטיות רעות, ואולי אף המציא שיטה שלימה שתצדיק את מעשיו, הלא הוא מבין שהוא זקוק לבקש רחמים גדולים שהקב"ה יברא

אכן כשהאדם נעשה דבוק באמת על ידי בקשה תפילה מתוך ידיעה שעליו לחפש את האמת, זה עצמו גורם שהבעיות יסורו מלבך, כי ככל שהאדם מתקרב אל האמת, השקר נופל ממילא. עם הסתכלות זו יכול האדם להתקרב, כי את האמת נותן הקב"ה, אך צריך לזה אתערותא דלתתא כאמור, וכשהאדם עושה כן, הוא זוכה לסייעתא דשמיא עצומה.

בסביבה עם יראי ה' חסידים ואנשי מעשה, זהו רק מסביב, והוא הפלא ופלא, כי כך היה לו לכל הפחות ממי להתבונן, אבל אין זה מכריח שבפנים, בתוך תוכו יהיה זה ברור, והרי הוא כמי שגדל בסביבה של תלמידי חכמים וכי מוכרח הדבר שיהיה תלמיד חכם בעבור כך?! שמעת אמנם ענינים רבים בהלכה, אבל אין מכריח שאף אתה נהיית תלמיד חכם. הלא יש עירוב טוב ורע בכל עת, ומי שאינו מברר זה מזה הולך בחושך.

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה
פטרון מדור עיון תפילה

מדור עיון תפילה עידן צלותא שעתא דקרבא חלק ב'

התפילה).

הא לנו שיש לנו עבודה נפלאה להרוג את הנחש, וכל אחד לפי ערכו לפי מה שהורג את הנחש, הוא מקבל את התפילה במתנה. ופירשו בספרי החסידות, שהמתנה היא שמו"ע, והיינו כי המדרגה של קרבת האלוקים שהאדם יכול להגיע בשמו"ע בעת הכנסו להיכל המלך היא מתנה נפלאה עד מאוד, ומתנה זו ניתנת לכל אחד לפי מה שהרג את הנחש קודם התפילה. הסיבה שהתפילה בנויה באופן שמכניס את עצמנו בהכנה אחר הכנה לפנייה, כי כולם כוחות הם להרוג את כוחות הסטרא אחרא, אמירת הקטורת, אמירת הקרבנות, פסוקי דזמרה, שירת הים, כולם הורגים את הנחש, ואחר כך אומרים את רמ"ח התיבות שבק"ש שכוחם גדול מכולם להרוג את הנחש. כך הולך האדם מקרב לקרב עד שהוא מגיע לשמו"ע, ומעתה כל מה שירגיש בשמו"ע יהיה תוצאה של מה שחולל במלחמתו עד שהגיע לשמו"ע.

השפע בא על ידי תפילת שמו"ע

יותר מזה: השפע שמגיע לאדם במשך היום הוא לפי מה שפעל בעת שמו"ע, אז פתח מעיינות של שפע וברכה, שפע של דעת, תשובה, סליחה, רפואה, פרנסה וגאולה, וכל מה שנשמתו וכלל ישראל

ישמחו וירננו לאומים

בשיעור הקודם הובא כי בזה"ק נקראת התפילה שעתא דקרבא. בעת התפילה אנו עורכים מלחמה גדולה עם כוחות הסטרא אחרא, וכשאומרים את כל קטעי התפילה לפי הסדר, מפילים את הכוחות הללו זה אחרי זה, ונתבאר שאפשר לראות זאת במקומות רבים בתפילה בהם מכריזים כי ה' הוא המלך ועל ידי כן הם נופלים והם עצמם מכירים שיש מנהיג לבירה – ישמחו וירננו לאומים כי תשפוט עמים מישור ולאומים בארץ תנחם סלה, יודוך עמים אלוקים יודוך עמים כולם. כך כל סדר התפילה בנוי באופן זה שיתבטלו כוחות הטומאה ושחלק הקדושה המחיה אותם יחזור אל הקדושה ויכיר במלכותו יתברך. כך כתוב בזה"ק וזהו מהלך שיכול להועיל לאדם להבין מה הוא עושה בעת התפילה.

יהבין ליה ברתא דמלכא

וכעת נביא עוד מדברי הזהוה"ק שמוסיף עוד הבנה לזה, וזה לשון הזהוה"ק (תקו"ז תקון יג כט, ב): כרוזא נפיק בכל יומא, מאן דקטיל ההוא חוייא דאיהו מקנא בטורין וברביין (מי שהורג את נחש המקנן בהרים הגדולים, כלומר את כוחות הסטרא אחרא) יהבין ליה ברתא דמלכא דאיהי צלותא (נותנים לו את בת המלך, שהיא

בתפילה. פירושו של דבר שלפני שהגיע לשמו"ע זכה להרוג את הנחש באופן נפלא ביותר, וכשהתפלל אחר כך שמו"ע זכה לאור נפלא כל-כך עד שצהלו פניו מחמת אותו אור ולא פסק מלחייך מחמת כן כל היום, והיינו משום שהשפע בא אליו אז בשלימות, עד כדי כך שהספר "שערי אורה"⁴ התפלא: אם תפילתו כל כך הצליחה אז, איך יתכן שהמשיח לא הגיע באותו יום? אם הוא הצליח ליישר דרך לשפע הקדוש איך יתכן שלא נתקיים "לתקן עולם במלכות שד-י". הרי זהו הפירוש להסמיך גאולה לתפילה, שהאור חודר כל-כך אל תוך הנפש הבהמית, עד שהאדם מקבל הבנה עמוקה שהכל הוא אלוקות ושאינ כלום חוץ מאלוקותו יתברך, וכיון שכן נופלים כל כוחות הטומאה, ואם כן איך יתכן שלא הגיע המשיח? והשיב שזה משום שהוא היה אז יחיד בזה, ולגאולה שלמה צריך עבודת כל ישראל.

עכ"פ מזה שמענו איך התפילה צריכה להיראות, וזהו אותו הסבר של הזוה"ק, אתה

צריכים לו. נמצאת אומר שהשפע המגיע לאדם במשך היום תלוי בשמו"ע שלו אם היה כהוגן אם לאו, אם היה כהוגן, נעשה אז יחוד בין הנברא לבורא וממילא באות תולדות טובות.

הן כך אמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א³ שהתולעים הנמצאות בפירות הן מחמת המחשבות זרות של האדם, כי על ידי התפילה נבראות הפירות, וכיון שהתפילה מעורבת במחשבות רעות, אף הפירות הנבראות אז, נבראות עם תולעים בפנים. ואכן כך הוא גם בענין שאר פירות האדם בחייו הפרטיים, והיינו כל מה שהאדם צריך לו במשך היום, שאם הם באים אליו מלווים בכבושה ועגמת נפש, סימן הוא שהשמו"ע שלו הצליח אבל היו מעורבות בו מחשבות זרות.

לא פסיק חוכא מפומיה

וזהו גם מה שאמרו במסכת ברכות על רב ברונא שלא פסיק חוכא מפומיה כולי יומא מפני שעלה בידו לסמוך גאולה

³ 'אמרי פנחס' החדש וירא אות לג.

⁴ למהר"ר יוסף גיקטליא ז"ל מגדולי המקובלים בדורו של הרשב"א. מטו משמי' דהאר"י הק' שספרו זה הינו מפתח לכל תורת הסוד. וז"ל בשער השני: ולפיכך צריכים ישראל להתכוון בכל יום כוונה גדולה לסמוך גאולה לתפילה, כדי שיתחברו ויתאחדו שני שמות הללו. וכשמגיע אדם בברכת אמת ויציב לגאל ישראל, צריך להתכוון בלבד סוד גאולה זו ... ואותו חכם שהיה משתבח שפעם אחד סמך גאולה לתפילה, אל יעלה בדעתך כי שאר הימים היה מפסיק ומספר בין גאולה לתפילה והיה עובר עבירה; חלילה חלילה לה! א-להינו, וחלילה לחסידיו ועבדיו הקדושים מעשות כדבר הזה. אלא סוד סמיכות גאולה לתפילה, שהיה מתכוון בברכת אמת ויציב להמשיך כל הצינורות ולייחד כל הספירות עד שתגיע המשכות כל הצינורות ...

וזהו דבר גדול שצריך מחשבה נכונה... ולפי שדבר גדול כזה אין כוח ביד האדם להתכוון בו ולעשותו בכל יום, הוצרך לומר 'פעם אחת סמך גאולה לתפילה'. לפי שהסמיכה הזאת בדיבור ובמעשה היתה, שהיה יודע לכוון ... סוד סמיכת גאולה לתפילה...

ואם תאמר, מדוע לא נגאלו ישראל אותו היום שסמך אותו החכם גאולה לתפילה? דע כי אדם אחד אינו יכול לסמוך אלא כפי שיעור אדם, אבל אם כל ישראל היו סומכין כפי שיעור כל השלמות והמילוי המספיק להתחבר ולהתאחד גאולה בתפילה, אז היו נגאלין כולן.

לא תחיה כל נשמה

התורה אומרת לנו: הנה אתם נכנסים לארץ ישראל, תדעו לכם שהיא מקום ז' עממין שהם הקליפות הקשות ביותר⁵, ובכך מצווים אתם להלחם בהם ולקיים בהם "לא תחיה כל נשמה" (פרשת שופטים כ, טז), ואם לא תעשו כן, כל אלה שיישארו, יהיה לכם לצרה צרורה ויגרמו לכם יגון ואנחה לדורי דורות. זוהי התוצאה של המרחם על האכזרים, ביום הראשון יראו לכם פנים שהם נכנעים, וכיון שתחלוף תקופה קצרה, ירימו ראש ויפתו אתכם ויילחמו אתכם. יכולים לראות בחוש שכך היה מאז ומעולם, שכל פעם שמשאירים מעט מהקליפה, היא מחוללת שמות בקרב ישראל, וזו היתה מלחמת המצוה של בני ישראל בהכנס לארץ ישראל. זו היתה גם טענתו של שמואל הנביא לשאול המלך. הוא אמר לו: אתה יודע כמה זמן אנו עובדים בשביל הגאולה השלמה?! הרי היתה כאן תוכנית משורטטת היטב שהושקעה בה עבודה של שנים רבות, הכל כדי להגיע לרגע זה שבו תבוא הגאולה השלמה, ורק נשאר הצעד האחרון לעשות, צעד שהוטל עליך, להרוג את הקליפה ולא להשאיר מהם זכר, והנה השארת את אגג בחיים?! הלא בזה ביטלת כל התכנית ואי אפשר להביא עכשיו את הגאולה יותר! ואכן מאז ממשיכים בני ישראל לסבול בגלל אותה טעות, שהרי המן יצא מאגג, וכן שאר הצרות שפקדו את ישראל כולן נבעו מאותה קליפה שנשארה בחיים.

אומרים לנו חז"ל: רעיון זה ממש קיים

מתחיל בסדר של תפילה כשאתה יודע שהעבודה העיקרית המוטלת עליך היא להרוג את הנחש, שהם כוחות הסטרא אחרא, עוד קודם שמו"ע, ועל ידי כן יזכה למתנת התפילה שהיא בת המלך, וממילא לא יחסר לו כל.

התפללתי ולא נושעתי

הנה לפעמים מרגיש האדם שהתפלל כראוי ולא נושע, ופעמים הרבה כשתשאל אותו, תראה שהתפילה הראויה היתה רק בברכה אחת בשמו"ע, כגון בברכת שומע תפילה, או אצל יהיו לרצון, אז ביקש והתחנן על נפשו בשפה המדוברת. אך האמת שכח התפילה אינו תלוי בגודל ביטוי המצוקה, אם כי טובה וראויה היא עד מאוד, לא זו מה שתביא את התוצאה הרצויה.

מדברי הזוה"ק והש"ס מבואר שהצלחת התפילה נמדדת לפי ההכנה שעשה האדם לתפילה, וחלק נכבד של ההכנה הוא באותם חלקים שאנו קוראים להם תפילה. הקטורת, הקרבנות, הקדישים, פסוקי דזמרה. אמנם גם להם צריך האדם לעשות הכנה, כי בלי הכנה לא יוכל האדם לומר פסוקי דזמרה כדבעי, אבל כל חלקי התפילה האלה, הם הכנה לתפילה האמיתית שהיא שמו"ע, כי בהם עוסק האדם בשבירת הקליפה. אותן קליפות שנשארו, יסתובבו סביב האדם כשיתפלל שמו"ע, ואפילו יבכה בדמעות שליש, עדיין יהיו שם ויעשו חורבנות על ידי שיגזלו את השפע לעצמם.

⁵ ראה ספה"ק 'באר מים חיים' עקב ז, כב.

גשמי, משום שאין לנו הגדרה אחרת לתאר ענין רוחני והאור הוא הקרוב ביותר לזה. ובכן השמש שהיא מקור האור מאירה לכל העולם בבת אחת ובכל האופנים, לפני שהאיר השמש לא היה יכול לקרוא בספר ועכשיו הוא יכול, עכשיו הוא יכול לראות את פסוקי החומש, את האותיות הקטנות של הגמרא, את הדיבורים הקדושים בספרי החסידות וכן הלאה. וכמו שאתה רואה שכך הוא באור הגשמי, כך תבין מדוע אפשר לבקש כל יום בשמו"ע שפע חדש של פרנסה, שפע חדש של דעת, שפע חדש של רפואה, שפע חדש של גאולה, וכן הלאה, כי עכשיו הגיע אור חדש והאור כולל הכל.

האדם יכול להבין זאת גם באופן פשוט, למשל אם חסר לאדם הבנה להבין מה עליו לעשות, יאמר כך: אתה יודע מה? אלך לישן ונראה מחר. הנה הוא אומר זאת מפני שהוא עייף מאוד, או מפני שאינו יכול עכשיו לאמץ את מוחו. אך באמת שורש הדבר אינו אלא מפני שעכשיו אין לו אור לזה הענין, הוא זקוק להגיע ליום המחר כי אפשר שביום המחר זה יגיע עם האור שלו. ואינו שונה ממי שמחכה שיבוא לו איזה מכתב חשוב בדואר, כל יום כשמיגיע הדואר הוא מחכה לראות אם המכתב הגיע. הוא פותח היום ורואה שלא הגיע, ובכן מה אעשה? אחכה ליום המחר ואולי מחר יגיע. כעין זה קיים אצל כל אדם, לא רק בענין השכל, אלא שהשכל הוא דוגמא לזה. אין לו עכשיו הבנה לזה, נו, נראה מחר. השי"ת יעזור ואקבל בחזרה את נשמתך, ויגיע אלי שפע חדש, ואולי עם השפע החדש יגיע גם אור זה.

כל יום אצל כל אחד כשנעמד להתפלל שחרית. הלא האדם אינו יכול לעשות שום דבר לבד, אינו יכול לכוון ואינו יכול להוציא את המילים לבד, והרי מפני כך הוא מבקש ד' שפתי תפתח. איך על איזו עבודה הוא מבקש שתצליח? על עבודה זו, שקודם שיתחיל לדבר עם הקב"ה כדבר בן אל אביו, ברוך אתה ה' בלשון נוכח, יטאטא את כל הקליפות והמחשבות הזרות, כי אז יהיה היחוד בעת התפילה יחוד יותר גדול, והיינו שתהיה סמיכת גאולה לתפילה כראוי ועל ידי כן יבוא שפע ואור גדול.

שפע חדש עם קליפה חדשה

ואיך באים כל יום קליפות חדשות? והרי כבר הרגנו אותם אתמול (לפי ערך)! התשובה היא, ונחוץ מאוד להבין את הדברים, שאנו אומרים המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. הקב"ה ברא את העולם באופן שכל יום מגיע הלילה, בו כל הבריאה נכנס לתרדמה, ואחר כך מאיר השחר, והבריאה מתעוררת לתחיה, ואפשר לראות זאת בחוש שהכל מקבל כח חדש, ולמשל נשמת האדם שמקיצה מן השינה עם כוחות מחודשים ורעננים. אך כל אלה רק סימנים הם, ועיקר הדבר שכל יום עם שחר בא שפע חדש לעולם, שפע שלא היה אתמול, ודבר זה נוגע לכל אחד הגם שאין לו שיג ושיח בתורת הסוד. האריז"ל אמנם הוציא מזה לעשות כל יום בשחרית יחודים אחרים כי אין יום אחד דומה לחבירו, אבל הדבר נוגע לכל אחד. השפע החדש שייך ליום זה בלבד, הוא לא היה אתמול ולא יגיע מחר, ושפע זה הוא בכל העניינים. הנה אנו משתמשים בדרך כלל להגדיר שפע בתואר 'אור' למרות שהאור שאנו מכירים הוא אור

שלט בעולם, היה טעם עצו ופרייו שווה, אבל היום הסטרא אחרא נמצא בכל מקום ולכן הכל בא עם קליפה וצריך להפריד הטוב מן הרע.

ומעתה תבין מדוע אתה צריך לצאת למלחמה בכל יום. כשמאיר השחר, אינך יכול לתאר מה אתה מפסיד אם אינך מתפלל כראוי. אין זה דבר שתוכל לתקנו מחר. האדם חושב כך: היום לא הייתי זקוק כל כך לתפילתי, אתמול אילו הייתי יודע הייתי מתפלל יותר טוב. אינך מבין בכלל על מה מדברים. כל יום מחכים לך אוצרות של שכל, אוצרות של רעיונות, של הרגשים של תשובה, מחכים לך סליחה מחילה וכפרה להיום. אנשים מסובכים באיזה חטא ואינם מוצאים את הדרך החוצה. הלא יש בשבילך עצה השייכת להיום ויכולה לסדר את היום הזה שלא תבוא כלל לידי נסיון. יש כל כך הרבה קשיים וסיבוכים שעתידיים לפקוד אותך היום אשר יש איזה עצה ואור שמחכה לבוא אליך כדי שתוכל להתמודד אתם, וזה בא אליך עם התחדשות היום. ברם שפע זה הגיע לעולם עם הקליפה החדשה שלו, ואין קליפה זו שייכת כלל לקליפה של אתמול. אתמול כבר הרגת את הקליפה של אתמול, אך זה לא יועיל לך להיום, כי היום הגיע שפע חדש ועמו קליפה חדשה שאותה אתה צריך להרוג. ואין חילוק באיזו מדרגה אתה נמצא. יש לך נשמה והקב"ה שולח לה שפע לכל הענינים שהיא צריכה, **אילו היה האדם מקבל את כל השפע, היה חי כרב ברונא בשעתו**, הוא היה חי בשמחה תמיד לגודל השלמות שהיה זוכה לה, עד שלא היה מרגיש שום צורך להשיג דבר מה מעבר למה שיש לו. אנשים היו שואלים אותו מה נשתנה

מקום הניחו לנו חכמים

וזה גם מה שאמרו חז"ל שיש אור של הבנה שאינו מגיע אלא בזמן מסוים, ובלשונם "מקום הניחו לנו חכמים להתגדר בו". פלא והפלא! תנאים ואמוראים שידעו את כל התורה כולה באמת, מכל מקום חשבון היה מן השמים שחלק מסויים בתורה לא יתגלו בימיהם כי אם בימים המאוחרים יותר, והיינו מפני שנקבע זמן שאז יגיע השפע המסוים שיאיר את חלקי התורה הללו. והלא גם ברפואה הוא כך. למה לא המציאו את ענייני הרפואה של ימינו בימים עברו? כי זמן קבוע מראש היה להם מתי יתגלו. והרי זה שפע מן השמים וכל יום מביא עמו השפע שלו, ויש אחד בעולם שבאותו יום שהשפע הגיע נפל לו ברעיונו שמא דבר זה יוכל לרפאות למחלה פלונית. הוא עצמו אינו יודע איך נפל לו דבר זה ברעיונו. ולפי האמת הוא היה רק הכלי קיבול לזה. וכך מתנהל הסדר של המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית מאז בריאת העולם ועד היום, כל יום בא שפע חדש. הנה האדם כבר סובל מחוסר פרנסה י"ז שנה ואינו רואה סוף. אין שייכות בין יום אחד למשנהו. כל יום מגיע שפע אחר של פרנסה.

יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום

ואם אנו מבינים זאת, נבין גם מה שאמרו חז"ל (סוכה נב, ב) "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום". **עם השפע החדש שבא כל יום מגיעה גם קליפה, כי כך הוא סדר ירידת השפע**. הפרי אינו צומח בלי קליפה. כל דבר צומח עם קליפה. אין הכי נמי, קודם חטא עץ הדעת שכח הטומאה לא

השנה מגיע השפע לכל השנה באופן כללי, ואחר כך השפע מתחלק לפי ימים ובא כל יום מחדש, ולכן המלחמה שיש לנו בראש השנה אינה מלחמה קלה, ולכן תוקעים בשופר כדי לערבב את השטן הרוצה לגזול את השפע החדש, זה מה שעושים בראש השנה וזה מה שעושים כל יום בשחרית, אלא שהוא לפי ערך.

באו וראו את מה שאמר הרה"ק המגיד הק' ממעורייטש זיע"א⁶ בעניין העבודה בראש השנה בפסוקי דזמרה, שהרי מבקשים לזמר את העריצים, וזה נעשה בעיקר על ידי פסוקי דזמרה ושאר חלקי התפילה המיוסדים בסדר מסודר להכרית את הקליפה. וזו הסיבה שבראש השנה מתאספים ברוב עם הדרת מלך, כי כמה שיותר יהודים נמצאים באגודה אחת יש שם יותר אלוקות והקליפות נכרתים. לכן רואים שהסטרא אחרא לוחם כל כך שבני ישראל לא יוכלו להתאסף בראש השנה. אין זו מלחמה פשוטה. אנו זקוקים לכוחות גדולים מאוד להלחם, כי אף הוא משקיע את כל כוחותיו כנגדנו. היראה אינה יראה פשוטה, שהרי הוא רוצה לגזול הכל לעצמו.

וכאמור, דבר זה מתחולל כל בוקר, הסטרא אחרא רוצה לחטוף הכל ולכן אנו אומרים את כל סדר התפילה, כי היסוד הראשון להצליח, הוא לעבור על כל חלקי התפילה לפי הסדר. כך איתא בזוה"ק שאמירת הקטורת מכריתה את הקליפות, וכן איתא בענין אמירת הקטורת לאחר התפילה שהיא מהאי טעמא, כי זהו הזמן של ירידת

היום מאתמול, והוא היה עונה: איני יודע, איני יכול להסביר.

הנשמה גבוהה מהשכל

כך אמר הרה"ק מקאריץ זיע"א שהנשמה הנכנסת לאדם כשהוא מקבל את בת המלך הרבה יותר גבוה מן השכל. קודם התפילה יש לאדם שכל, שהרי הוא יכול ללמוד ולהבין בשכלו את דברי התורה, אבל את בת המלך הוא מקבל רק בשעת התפילה והיא גבוהה יותר. ולמשל השכל אינו אומר לך למסור את נפשך להקב"ה, כי לשכל יש גבול, ואילו הנשמה אומרת לך למסור את נפשך אליו. כשהנשמה מאירה מרגיש האדם שאינו זקוק לשום דבר בעולם, הוא רק רוצה להמשיך להיות במצב של קרבת אלוקים. בהירות זו מגיעה לאדם עם זה השפע. אי אפשר להסביר זאת במילים. על זה עובד האדם. תכה כמה שיותר בקליפה בשעה שאתה מתפלל. כשאתה אומר וברוך עמו הברית, הצלף בכנעני בחיתי ביבوسی בגרגשי, ואחר כך אמור את השירה בשמחה.

ה'אמרי אמת' (פרשת שפטים, תרע"ה) אמר בענין שמע ישראל ששמע הוא מלשון "וישמע" כמו וישמע שאול שהוא מלשון אסיפה. אסוף את כל כוחותיך, את כל רמ"ח אבריך ושס"ה גידך כדי להלחם עם הסטרא אחרא, כי כל יום אתה זקוק לכך כדי להרוג את הקליפה שבאה עם השפע של אותו יום.

אדם נידון בכל יום

ואגב, זהו הפשט שכל תפילת שחרית שביום רגיל הוא ראש השנה קטן, כי בראש

⁶ ראה 'ליקוטים יקרים' אות קלד. ראה עוד 'יושר דברי אמת' אות נו שמציין לזה.

כך. גוף האדם ביחד עם נפש הבהמית שלו מושכים אותו לרע, ולמשיכה זו אנו מתכוונים. יש לו משיכה לתאוה, יש לו משיכה לגאווה, יש לו משיכה לכעס ולעוד רשימה ארוכה של דברים אשר הם כולם כוחות הסטרא אחרא. יש לו משיכה לשנאה. הנה יש לו חשבונות רבים עם בני אדם שהוא כועס עליהם ואינו יכול למחול להם בזה ובבא. וכשהאדם קם בבוקר, גופו די חזק שהרי אגר כוחות חדשים בלילה, והוא זוכר היטב את כל הפרשיות והמחלוקות ואף גם את ההרגלים השונים, ואם אינו זוכר, גופו יזכירנו תוך חמש דקות מעת קומו. ולכן צריך האדם להתגבר כארי, כי גם אם בשעה שעלה על יצועו היה כולו אש קודש לאביו שבשמים, כשהוא מתעורר בבוקר גופו נתחזק ויש בו עכשיו הרבה כוחות הקליפה. כשהאדם מתבונן בשעת התפילה בתיבות טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, ובתיבות פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, וכן בתיבות לא בגבורת הסוס יחפץ. מדוע אני מחזיק את עצמי מוצלח? הלא אין זה מעניין להקב"ה! לא בשוקי האיש ירצה. לא במוצלח בענייני גשמיות ואף לא במוצלח בענייני רוחניות. רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו, התמימות! ביטול הלב! זה מה שמעניין להקב"ה! כשהאדם לומד את תיבות התפילה בשעת התפילה ומבין שהם מדברים אליו כדי שנפשו תתפעל ותשכנע את גופו שישקוט מעט, הוא מכריח בזה את הקליפות, וממילא יכול השפע לבוא.

אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה

אחת

אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה

השפע לאחר קבלת בת המלך בשעת שמו"ע, וצריך לשמירה מעולה, חותם על גבי חותם, שהקליפה לא תגזול אותו שפע. יבין האדם שדבר זה אינו משתנה בגלל שהוא עייף או בגלל שהוא חושב בלבו הן הקב"ה הוא רחום וחנון ויסלח לי על שאיני אומר את כל חלקי התפילה וכבר אתן צדקה במקום זה. לא! לא הבנת כנראה מהי התפילה. מציאות היא שאינה משתנית.

זהו גם ענין היודוי. כשהאדם חושב שכשהוא אינו מתנהג כשורה אינו נורא כל כך, הרי הוא חי בדמיון. זהו כוחו של הסטרא אחרא להכניס את האדם לדמיון. תחיה עם האמת. זכור, שזוהי אמת והיא אינה הולכת להשתנות. אכן לא בכל יום יש לאדם את המוחין, אבל לכל הפחות תדע מה האמת ותתפלל שתצליח.

הקליפה נמצאת בתוך האדם עצמו

עוד יש להוסיף על זה בענין מהלך המלחמה. רוצה לומר חוץ מבנין התפילה שנועד בשביל כך כפי שנתבאר, עוד צריך האדם לעבוד עם עצמו. כלומר, שלא יהיה האדם עם הטעות שמדובר בעניינים נסתרים, יש קליפות באיזה מקום שאיני יכול לראותן אך אני מאמין שיש כאלה קליפות כי כך אמרו חז"ל, וכן אני מאמין שעל ידי התיבות שאני מוציא מפי הן נכרתות, ואע"פ שאיני יודע איך נעשה הדבר, מכל מקום אני מאמין שבתיבות היוצאות מפי יש רמזים ויחודים שונים ועל ידם נעשה הדבר. אמנם כן, כשיש לאדם תמימות זו, זה גם נפלא, שהרי זה גורם לו לומר את כל התיבות.

אבל האמת היא יותר מזה. כשאתה

נלחם עם הקליפה, אתה נלחם עם הקליפה

הנמצא אצלך בפנים. אין זה דבר רחוק כל

להתקדם לו במעט. תאיר את נשמתי. זוהי המלחמה שעליה אנו מדברים. וכל כמה שהאדם נלחם בכל הכח עד שנפשו מתפעלת בתפילתו, סימן הוא שהבין והפנים את הדברים. האדם מתכנן כבר כמה ימים להשתתף באיזו אסיפה שיש לפקפק אם מותר להשתתף בה מחמת איסורי לשון הרע, חשוב הוא לעצמו בעת התפילה, וכי מפני שאני מתפלל אסור לי להשתתף באותה אסיפה?! אה, יש לך מלחמה, סימן שאתה מתפלל. וכשהוא מקבל את ההחלטות ואת הכח לומר לעצמו – לא! איני משתתף באסיפה ויהי מה, אז הוא יכול להתפלל שמו"ע, כי הוא מגיע לשמו"ע בהכנעה.

ותן בלבי הכנעה ועונה

דומה הוא לבחור שהמשגיח סילק אותו מהשיבה. הוא בא לשאול את המשגיח: אני יכול לחזור? לא, אומר לו המשגיח. אינך יכול. למחרת הוא מגיע שבו: אני יכול לחזור? לא. ביום השלישי הוא בא שוב: אני יכול לחזור? ושוב המשגיח עונה: לא. בהיות כן, מתקשר המורה פרטי שלו אל המשגיח ומפציר בו להכניסו: הלא הבחור מתחנן להכנס! עונה לו המשגיח: לא, הבחור אינו מתחנן, אני מכיר אותו. עכשיו הוא אומר כך כי הוא יודע שזה מה שיכניס אותו. כשייכנע, אז אכניסנו ואפילו אעזור לו להקל עליו במבחנים וכדומה.

כשאתה נכנע, אתה יכול להתחיל בשמו"ע ולבקש על נפשך ואתן לך הכל, אבל אינך נכנע, אתה בא בדיוק כפי שהיית נראה קודם לכן ואתה מתחיל ליתן פקודות כמי שנכנס לחנות ונותן פקודות למוכר: תן לי שתים וחצי דעת, קצת תשובה, סליחה וכפרה שלוש מכל אחת, שומע תפילה וחוזר

אחת פירושו כך: השפע מחכה לבוא אליך, אור ושמחה וכל מה שאתה צריך, אבל יש קליפה לאותו שפע, ומיהו אותה קליפה? לא נעים לשמוע, אתה בעצמך. גופך שלך, הגאווה שלך, זה מה שמונע מהשפע לבוא אליך. וכשאתה מכרית את הקליפה בשעה שאתה אומר פסוקי דזמרה, אתה מדבר אליך שאתה תבין ותפנים – מה אני כל כך עסוק? אני יכול, ועושה ומנהיג, שטותים! אתה מצליף לעצמך על עצמותיך – איך התדרדרת אתמול? הלא התפללת אתמול, מדוע היית נראה כך בשעה שלוש אחר הצהריים? למה חצי שעה בלבד אחרי התפילה הרמת טלפון לפלוני וצעקת עליו. כפי הנראה לא התפללתי אתמול, ובכן אני מקווה ומייחל שהיום תהיה התפילה יותר הגונה ואבין מה שאני אומר. הוא נלחם עם הקליפה, הוא עובד קשה כדי שיבין, הוא משקיע באהבה עולם – ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל, למה זה נוגע, למחר?! לבחור שלו בישיבה?! לא, זה נוגע לו עצמו להיום – לאהבה וליראה את שמך! הוא מכין עצמו היטב כדי שיכול להשתמש עם החרב פיפיות בק"ש.

אם לא חשב אף פעם שתהיה לו שאיפה לכל הפחות שילמד בלכתך בדרך בשכבך ובקומך, הוא אינו מעלה בדעתו שיש לו להתחיל להיות מתמיד, סימן הוא שלא קרא ק"ש. כי בק"ש אנו אומרים ודברת בם בשבתך בביתך בלכתך בדרך ובשכבך ובקומך. אתה רוצה להתחיל לפי מדרגתך?! בסדר גמור! אבל תבין שאתה נותן לעצמך שיעור מוסר בשעה שאתה מתפלל. לכל הפחות אתה אומר, לכל הפחות אתה נזכר. אתה מבקש מהקב"ה: עזור לי שאוכל

ליתן פקודות להקב"ה מה יתן לך, אין היחוד נעשה ואין זה נקרא בת המלך ואיך תרצה שיגיע השפע. זו אמנם עבודה, כמו שנאמר ולעבדו בכל לבבכם, איזוהי עבודה שבלב? זו תפילה, אך היא עבודה נעימה.

שלוש פסיעות אחורה, והוא מתפלא מדוע זה לא הצליח. יש סדר! כשהאדם נכנע אז נעשה ייחוד בתפילתו. הרי אתה המקבל, וכדי שתוכל באמת לקבל השפע, עליך להכנע, כי זוהי תכונת המקבל. אם באת רק

לע"נ הרה"ח ר' יעקב שמואל ב"ר אלטר אהרן ז"ל
נדבת משפחת פרייליך הי"ו
פטרונני מדור שבת קודש

מדור שבת קודש

מתנת השבת על ידי הריגת הנחש בימות החול

השבת, אינך האדם יכול לדעת במה להכין את עצמו.

משל נוסף: השבת נקראת גם אורח, כשאין האדם יודע איך נראה האורח ומה הוא אוהב לאכול, קשה מאוד להכין לו. אמרו לי שהוא אדם חשוב מאוד וכדאי לי להכין בשבילו. אני רוצה להכין בשבילו אבל אינו יודע מה. ובכן, מה כן אפשר לעשות? אפשר להכין את הבית, לטאטא את הרצפה היטב ולכבס את המצעים וכו'. כמו כן בענין ההכנה לשבת, אמר הרה"ק מקאריץ, שיבין האדם **שלהשמר מן הרע במשך השבוע הוא בוודאי ההכנה הטובה ביותר** אשר בוודאי תועיל.

ההורג את הנחש זוכה לברתא

דמלכא

בשיעור הקודם הובא מהזוה"ק שמי שהורג את הנחש הקדמוני מקבל "ברתא דמלכא, דא צלותא". ואיתא מצדיקים שיסוד זה נאמר גם לענין שבת, כי התפילה והשבת באים משורש אחד, וכפי שהאדם מבין שכדי לקבל מתנת קרבת האלוקים בשמו"ע, קירבה שאיננה הרגש בעלמא אלא קירבה אמיתית אשר בעקבותיה יזכה לשפע ברכה

והבינו את אשר יביאו

בספר "אמרי פנחס"⁷ (שער השבת, ט) כתוב: אמר לו הרב הגדול מורינו הר"ר צבי בן הבעש"ט להרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע: צריך לעשות הכנה לשבת, כי כדי שיוכל האדם לקבל את קדושת השבת, עליו לעשות הכנה תחילה, וכמו שנאמר (בשלח טז, ה) והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו. והוא [הרה"ק רבי פנחס] השיב לו כי הדבר הניתן מלמעלה ואינו יודע איך ומה יתנו לו איך אפשר לאדם להכין עצמו אליו? רק צריך לשמור את עצמו מכל רע.

יסוד עמוק מאוד! השבת נקראת מתנה כמו שאמרו חז"ל (שבת י, ב) שאמר הקב"ה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, וכיון שהיא מתנה, אין האדם יכול לדעת איך היא תיראה, ולכן קשה לו מאוד להכין עצמו לקבלה. מלמד תינוקות שיודע שההורים הולכים לקנות לו מתנה, אך אינו יודע מה יקנו לו, איך יוכל לדעת במה להכין את עצמו? יתכן שיקנו לו סט ספרים, ואם כן הוא צריך לקנות ארון ספרים. יתכן שיקנו לו כלי אכילה, ואם כן הוא צריך לקנות ארון מטבח. הוא לא יודע כלום. כן הוא בענין

⁷ מדברי קדשו של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א.

עדיין לא יהיה זה מוכרח שהקב"ה יתקרב אליו. אבל **ברגע שיקטול חויה דמלכא, היינו שילחם עם הרע ויכבשנו, תהיה נשמתו פתוחה ומוכנת וממילא יתן לו הקב"ה ברתא דמלכא - שבת קודש - שהיא מידת המלכות במתנה.** זה מה שמבואר ביסודו של הרה"ק קארין זיע"א.

הקנאה והתאוה והכבוד

ונתבונן בזה יותר: שורש כל המלחמות שיש לאדם בששת ימי המעשה הוא בשלוש קליפות הטמאות, והן שלוש העבירות המוציאות את האדם מן העולם, קנאה תאוה וכבוד, אשר כל העבירות כולן הן רק תולדות של שלוש אלה. אפשר להאריך בדיבורים על מחלוקת או על אהבת ישראל, אך כשנתבונן, נגלה שהשורש הוא קנאה, וכמו כן אפשר לדבר על שמירת עינים ועל עבירות חמורות, וכשנתבונן נגלה שהשורש הוא תאוה. הלב הוא דבר שמחפש תמיד תענוג סיפוק וחיות, וכוחות הרע מטעים אותו שבמקום שיחפש את כל אלה אצל הקדושה, ימצא אותם בהקנאה והתאוה והכבוד. בני אדם עושים שטויות אם באמצעים גשמיים ואם באמצעים שנדמים כרוחניים, אך ורק מפני שנמשכים אחר הכבוד. הרע הוא קליפה העוטף את הלב ואינו נותן לו להתחבר אל הקב"ה, ואומר לו בלי הרף: לך לקנאה, לך לתאוה, לך לכבוד. ובכן, תחילה לכל על האדם להכיר בזה. אל תישבר ברוחך אם אתה רואה שנכשלת במשהו, אלא תבין שהקנאה והתאוה והכבוד הם השורשים של כל הצרות, והם יגרמו לך שלא תרגיש טעם לא בתפילה ולא בשבת ולא בשום דבר שבקדושה, וכשתבין שאלה הם השורשים,

במשך כל היום, עליו להרוג את הסטרא אחרא ולשבור את כח הקליפה שנמצא אצלו בלב, כי כח זה הוא המפריד ואינו נותן לו להתקרב אל הקב"ה, וכשהוא מסלק אותו, אזי יכולה נשמתו להתחבר עם הקב"ה. כך הוא צריך להבין שכמו כן הוא לענין ששת ימי המעשה ביחס לשבת. ששת המעשה הם ימים שיש בהם כוחות של רע, וכיון שבאה השבת, כל כוחות הרע מסתלקים כמו שאומרים בכגוונא "כולהו עקרין ואתעברו מינה", אך כדי שיוכל האדם להרגיש זאת, עליו לעשות עבודה במשך ששת ימי המעשה, ומהי העבודה? העבודה היא להלחם עם הרע. הרע עוטף אותו סביב סביב ומעמיד בפניו נסיונות ומפתה אותו, וכל כמה שילחם עמו ויצליח שלא להכשל - כל אחד לפי מדרגתו - יבוא אל השבת כשהוא מוכן ויקבל את מתנת השבת.

הן האדם אינו יכול לעשות כלום בשביל לקבל את מתנת השבת. משל למי שרוצה להיות בקרבת אדם מסוים, עם זה שיסתובב לידו ויראה לו פנים שוחקות ויעשה עוד שטויות כדי לגרום לפלוני שיקרבנו, לא זו שלא יועיל, אלא אף יזיק, ובדרך כלל ינערנו פלוני עמו וירחיקנו. אך אם יוותר משל עצמו לפלוני, ממילא פלוני יתחיל לחבבו ויקרבנו אליו. קרבה היא מתנה. הצד השני צריך להסכים לבוא לקראתך. אינך יכול לעשותו. אתה יכול לרדוף אחרי זה, אבל אינך יכול לגרום שפלוני ייצא לקראתך.

אף כאן האדם יכול להתעורר בערב בשבת ולהתחיל להכין אז את עצמו בכח לשבת, הוא יאמר תהלים וילמד ויטבול ש"י טבילות ויקנה את כל המטעמים לשבת, אך

שום צורך לטפל בהם. וכמו כן בענין ההלוואות, בתחילה היה עדיין פורע את חובותיו בזמן, אך עם הזמן הגיע למסקנא שכל עוד אין המלוה תובע את כספו סימן הוא שאינו זקוק לו, ואם כן זה נהנה וזה לא חסר הוא וכופין על מידת סדום, והפסיק לשלם עד שאין תובעים אותו כמה פעמים, וכך העניינים מתגלגלים והנה חוזרים לו טשעקים, אך הוא אינו נבהל, וכי מתים מזה? ! אין מתים מזה! כך הוא נותן דרור לעצמו ומצבו רק הולך ומתדרדר. לא! אין הוא עובר עבירות ח"ו, בסוף הוא פורע לכולם את חובותיהם. אך יום אחד הוא מגלה מה עולל לנפשו. הנה הוא קונה דירה חדשה וזקוק למשכנתא מהבנק, הוא הולך מבנק למשנהו וכולם זורקים אותו מכל המדרגות, אתה יודע איך החשבון שלך נראה? אדום בוהק! הוא מתחיל לצרוח בקולי קולות, אך שום דבר אינו מועיל לו. כולם מפנים לו עורף. לא זו אף זו, יש לו עכשיו בת בשידוכים, וכבר הציעו לו הצעה מיוחדת, אך מיד הצד השני הוריד אותה מעל השולחן, והנה התגנבה אליו השמועה שזה מפני ששמע שהוא מתנהל בחוסר אחריות וחוזרים לו טשעקים. דבר זה צורב לו את נפשו. לא כל-כך איכפת לו הורדת השידוך מכפי שאיכפת לו שאנשים מדברים עליו. איזו חוצפה! סתם מוציאים עלי שם רע... אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו... אנשים רעים... כך זה חוזר עליו מכאן ומכאן ומשם. גם כשרוצה להכניס את בנו לישיבה, המוסד עושה עמו תנאי שיביא טשעקים מראש. לא, לא! טשעקים אינם מתקבלים, הוא צריך להביא מזומן. איזו רשעות! איזה אנשים רעים! אה, בגלל

תתחיל למאס אותם זה יועיל לו שלא לרדוף אחר החמורות, ולאט לאט יבין שגם מה שלא החשיב עד כה כעבירה, מסתבר שהוא עבירה חמורה מאוד.

חשוב להבין זאת. האדם לומד ספר חסידי והנה נתקלו עיניו במאמר המדבר על ההתפארות (כגון המתפאר בהצלחתו הגשמית או בבניו הטובים וכו') שהיא קליפה גדולה. מיד הוא מעלעל הלאה. דבר זה אינו נוגע אלי, הוא נוגע לבעלי מדרגה, אני יש לי עדיין עבירות חמורות שעלי לטפל בהן.

טעות גדולה הוא טועה בזה, כי הצדיקים גילו את התורה לכל יהודי. ואכן עבירה חמורה היא ההתפארות, היודע אתה למה? כי כל עוד לא תקלוט שאתה רודף כל היום אחר הקנאה והתאוה והכבוד, תרמה את עצמך וממילא תוסיף ליפול בקנאה ותאוה וכבוד, וכיון שתיפול באלה, לא יהיה לך טעם בשבת, כי את מתנת השבת ניתן רק למי שעוקר את שלושת אלה מלבו.

ואכן קנאה ותאוה וכבוד, אינן דווקא כשהן מוגדרות כעבירה ממש, כי סוף כל סוף כשהאדם נותן לשורשים לגדול, חוץ ממה שזה עצמו הוא צרה צרורה, עוד זאת יביאוהו לעבירות חמורות השייכות לשלושה אלה. עליך להבין שאי אפשר להמשיך אתם.

סוף מועשה במחשבה תחילה

דומה הדבר למי שמתנהל בחוסר אחריות בעניני כספים, בתחילה היה דוחה את חשבונות החשמל והגז וכו' עד לתאריך האחרון שאפשר לשלם אותם, ועם הזמן גמר אומר בנפשו שכל עוד אין שולחים אותו אזוהרה אחרונה עם אותיות אדומות, אין לו

עד שמרגיש האדם שאין חסר לו כלום ושלא יתכן בעולם שיהיה לו טוב מזה, היא דבר שאין אפשר לקחתו לבר, ורק מי שהורג את החויה דמלכא על ידי סור מרע, הוא זה שמקבל אותה.

משכבהו לבית המדרש

יטען הטוען: הלא הספרים מלאים שהתורה והמצוות נחשבות כהכנה לשבת! התשובה היא שמה שאמרו שהתורה מכינה את האדם לשבת הוא מפני שהתורה יש בה כח גדול מאוד לנצח את היצר הרע. כשהאדם לומד מפני שמבין שבלי תורה לא יוכל לשבור את כח הרע, ולמרות שקשה לו, הוא קורע את עצמו ומתייגע בלימודו כדי לעוקר מלבו את הקנאה והתאוה והכבוד, אזי הלימוד שלו יכין אותו לשבת קודש בלי שום ספק בעולם. אבל סוף כל סוף במה מעיינותיך נתונים? מה אתה חושב לעשות במשך ששת ימי המעשה שבביל לזכות למתנת השבת? אינך יכול לעשות מאומה! ברגע שנכנסת השבת, אינך יכול לעשות כלום כדי שתרגיש בה טעם. אין הכי נמי, על האדם לבוא לבית הכנסת ולאכול סעודות שבת, כי אם ישכב במיטתו כל היום, אין שום סיכוי שירגיש טעם בשבת, אך כוונתנו שהגם שיתפלל ואפילו ילמד לפני התפילה כמה שעות, אינו מוכרח שירגיש את טעם השבת, כי אין הדבר תלוי בזה אלא בהריגת הקליפה, שהרי כך פירשו צדיקים מאמר חז"ל "מי שטרח בערב שבת הוא יאכל בשבת" – מאן דקטיל חויה דמלכא, יהבינן ליה ברתא דמלכא.

לא תוציא מושא מבתיכם ביום

השבת

היכן אנו מוצאים שהתפילה והשבת שוות בענין זה, שטעמן ניתנת לאדם רק

שהמנהל הוא גיסו של פלוני שהלוח לי פעם כסף ואמר לו שלא יקח ממני טשעקים כי הם חוזרים. סוף דבר הוא ברוגז על כל העולם כולו.

ומה הסוד? הקב"ה גילה לנו על ידי חכמיו שהקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם. אך האדם מתהלך בעולם ואומר: מה כבר יקרה אם אכניס בלבי קצת קנאה? הלא בשר ודם אני, אינני מלאך! אחר כך קצת תאוה, והרי אינני הפרוש הגדול ביותר וזה לא יחריב אותי. אתה יודע מה פלוני עושה?! אני אינני כמותו, אני לוקח רק קצת תאוה. ואחר כך כבוד, הרי זה נורמלי, כך מדברים היום, כך מתנהגים היום, וכי מחויב אני להתבזות?! כך הוא טועם מכל השלושה ומתחיל לחיות סגנון חיים של קנאה ותאוה וכבוד. הנה אדם זה לא הרג את הנחש, וכיון שכן, אינו מקבל את מתנת הברתא דמלכא, וממילא לא ירגיש טעם לא בתפילה ולא בשבת קודש, וישאל במר לבו: למה למען השם אינו מרגיש טעם בשבת! הרי עשיתי הכנה נפלאה! אכן התוצאה של אי הריגת כוחות הרע היא שכוחות הרע אינם מניחים לו לקבל את המתנות.

הילד בכיתה שהשתוכב והמלמד הזהירו שלא יקבל את המתנה שכולם יקבלו בסוף היום, אינו יכול לבוא עכשיו בטענה למה כולם מקבלים והוא לא, שהרי לא עמד בכללים. הרה"ק מקאריץ גילה לנו כך: אפילו תלמד ארבעים שעות במשך השבוע ותקנה מטעמים לכבוד שבת מיום ראשון כבר ותעשה את כל הסגולות שבעולם, מהיכי תיתי שתזכה למתנת השבת? והרי מתנה זו שעיקרה הרגש של קרבת אלוקים

כמוכת גאולה לתפילה

וכן מבואר קשר זה בספה"ק "אמרי אמת" (פרשת ואתחנן תרס"ה) וזה לשונו: כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראינו אליו (דברים ד ז). במדרש (דב"ר ב, ו) מביא כאן ענין סמיכת גאולה לתפילה, התפילה אף שיש בה שאילת צרכים, עיקרה היא להתקרב על ידה להקב"ה, וזה ענין סמיכת גאולה לתפילה, אשר לו אלוקים קרובים אליו, וכדאיתא ברש"י (ברכות ד, ב) בענין סמיכת גאולה לתפילה אלא יהיה אדם מקרב להקב"ה אליו.

פירוש, בזה שהאדם מזכיר לעצמו שבני ישראל סבלו תמיד מצרות שונות והקב"ה הושיע אותם, והוא נלחם עם לבו הדואג. מה אתה דואג? הדאגה היחידה צריכה להיות שהקב"ה יעזור לך לעשות את הדבר הנכון, וכל השאר הקב"ה יסדר.

וממשיך ה'אמרי אמת': כל זמן שישראל בגלות אין הם אפשר לפתוח פה להתפלל כדכתיב (תהלים לט, ג) נאלמתי דומיה החשיתי, וכתוב (איכה ג, ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי.

מה תצעק אלי?

והיינו כי האדם השרוי בגלות פירושו שאינו מצליח להגיע לאמונה שלהקב"ה יש עצה ופתרון לכל מצב. אין הוא מצליח לגשת אל התפילה בשלווה. וכן איתא שבני ישראל במצרים לא יכלו להתפלל כי הדיבור שלהם היה בגלות. ובכן, אומרים לו לאדם: אל תבוא אל התפילה כשאתה עצב, ואע"פ שהאדם סובל מכל הצרות שבעולם ורצונו לבוא לשמו"ע ולבכות להקב"ה על כל אותן

כשהוא הורג קודם לכן את הנחש? אנו מוצאים זאת בספה"ק "נועם אלימלך" (פרשת וישלח), וזה לשונו: כפי הנהגתו של אדם כל ימי השבוע ימי החול במחשבות טהורות בתפילה אזי בשבת קודש נתוספת בו קדושה יתירה יותר ויותר: וכן להיפך ח"ו אם הולך שוכב בדרך ליכו במחשבות זרות ומעורבות, אזי ביום השבת כל המחשבות של ימי החול במחשבות חוץ ופיגול וח"ו נסתמים שערי תפילות מלעלות תפילות ישראל, דהיינו שעומדים על פתח השערים העליונים ומעכבים תפילות שער ישראל. וזהו שהזהיר אותם הנביא ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת, דהיינו המחשבות זרות שהם כמשא גדול ועוברים לפניו ביום השבת מחמת שחשב בהם כל ימי החול, והביאו אותם בשערי ירושלים, דהיינו שלא תביאו אותם התפילות המתפגלים במחשבות זרות בשערים העליונים העומדים על פתח השער ומעכבים תפילות ישראל לעלות דרך השערים. ומסיים הרה"ק מליזענסק: ואיך לא יעלה מורא על ראשו וחרדה גדולה בלב האדם השפל עד היכן גורם בעוונו לו ולאחרים.

ולדברי הרה"ק מקאריץ הדברים מבוארים היטב, כי כך הוא הסדר, יש ששת המעשה והתוצאה שלהם היא בשבת קודש. כל יום הורגים את הקליפה העוטפת את השפע של אותו יום, וכשהקב"ה עוזר ומצליחים להתפלל כהוגן, אז מקבלים חלק אחד של "ברתא דמלכא", כך עושים בכל יום ויום מימות השבוע, ואחר כך כשהצליח האדם לעקור את כוחות הרע בכל ימות השבוע, הקב"ה יתן לו במתנה שבת קודש.

למצבו כי כולם אומרים לו שהצדק עמו שצרתו גדולה מנשוא, ונמצא שיש לו תאבון גדול לתענוג מסוים שהוא בטוח שהיה יכול להשיגו אלמלא היה סובל מצרתו, וכמו כן יש לו כאב גדול למה רק אני ופלוני לא אשר שרשו בקנאה.

ואכן כשהאדם מצליח לעקור אותו, הוא זוכה לאור שאי אפשר לתארו, אך תמיד אפשר לעקור לפי מדרגה. אך כל עוד אתה משועבד לקליפה הגדולה של קנאה ותאוה וכבוד, הרי אתה עדיין בגלות, וכשהאדם בגלות, פירושו שלא המית את החויה, וכל כמה שהוא יותר שקוע בגלותו, יש בו סתירה יותר גדולה עם התפילה, כי התפילה פועלת רק על ידי סמיכת גאולה לתפילה, וכפי שנתבאר בשיעור הקודם שהאדם יכול לעבוד כל ימיו ואולי לזכות פעם אחת לעקור אותו לגמרי, וכפי שזכה רב ברונא באותו יום לעקור אותו לגמרי, אך כאמור, גם אם אינו עוקר אותו לגמרי, הוא יכול לעקור אותו יותר ויותר, ועם כל משהו שהוא עוקרו הוא זוכה לאור גדול, אור שמקורו בקרבת אלוקים אשר עמה בא הכל, רוחניות וגשמיות.

בשבת הדיבור יוצא מהגלות

ממשיך ה'אמרי אמת': ורק אחר כך כשננאלים והסטרא אחרא ערכת, אפשר לפתוח פה ולהתפלל, זה ענין סמיכת גאולה לתפילה וזהו שאיתא ב**זוה"ק** (תקרו"ז תיקון יג כט, ב) מאן דקטיל ההיא חויה וכו' יהבין ליה ברתא דמלכא דאיהו צלותא. ולכך יש **פוסקים** (הג"א ברכות ט: רמ"א או"ח סי' קיא) שבשבת אין צריך לסמוך גאולה לתפילה, כי שבת היא בעצמה גאולה כדאיתא (זוה"ק ח"ב קלה ב) כולהו ערקין

צרות. לעולם יזכור שיש בחינה שהקב"ה מסתכל לו בפניו ואומר לו: מה תצעק אלי? דבר אל בני ישראל ויסעו!

וכבר שאל על זה האוה"ח הק' ועוד מפרשים: מה פשעו ומה חטאתו? הלא הוא בא אל הקב"ה וצועק אליו שיושיעהו, מה רע הוא עושה בזה? ואחד התירוצים הוא שטעות יש בדינו, כי לא זוהי מהות התפילה, אלא מהותה תמיד להסמיך גאולה לתפילה, וכן כתב ה'חתם סופר' שלא רק בתפילת שחרית, אלא אפילו כשהאדם אומר תהלים, אם לא יקדים לומר שירות ותשבחות להקב"ה, לא הסמיך גאולה לתפילה, ולא תיחשב תפילה, כי כשאין האדם מסמיך גאולה לתפילה אינו יכול להתפלל, כי כל עוד האדם בגלות דיבורו בגלות, ואינו מקבל את מתנת התפילה שהיא ברתא דמלכא. כשאין עוקר את המרירות שלך שנובעת ממה שרצית להשיג איזה דבר ולא השגת, דיבורך נמצא בגלות, ואפילו כשרצונך היה להשיג ענינים רוחניים, סוף סוף זה יושב על שורשים של קנאה ותאוה וכבוד, ואפילו כשהאדם שבור ורצון על שלא זכה לגדל בנים כשרים כפי שהיה רוצה, מה שהוא שבור כל-כך עד שאינו יכול ללמוד ולהתפלל, שורשו בקנאה ותאוה וכבוד.

אמנם מדרגה גדולה היא לחיות כך, אבל זהו היסוד, כל שאין האדם יכול להשלים עם המצב ולהרגיש שהוא נמצא בגן עדן, שורשו בקנאה ותאוה וכבוד. עבודה גדולה היא, אבל לכל הפחות ראוי שנכיר בה, כי כשהאדם מכיר בה ומבינה, הוא יכול להגיע רחוק מאוד, מה שאין כן אם אינו מכיר בה, שלא יוכל כלל להתקדם, שהרי הוא בטוח שעליו להמשיך להתנגד

קשה בלבו אם להסתכל, והשני לא תהיה לו שום מלחמה, מה הפשט בזה? זו מתנה של הרבוננו של עולם! למה קיבל את המתנה? כפי הנראה היה ראוי לה. זהו גם המהלך של שבת קודש, שאם ישקיע האדם במשך השבוע להסיר את הקליפה מלבו, יתחיל להרגיש שהקב"ה נותן לו מתנות, והסימן לשבת נפלאה הממשמשת ובאה, הוא התפילות שבימות החול.

כמה נחוץ לדעת זאת! אל תשקיע בסוף מתוך מחשבה שזה מה שיגרום לך לטעום טעם השבת. אי אפשר! מי שטרח בערב שבת הוא יאכל בשבת. צריך להשקיע הרבה בימות החול לעקור את הקליפה מן הלב, ואכן כל אחד מתחיל מהמדרגה שבה הוא נמצא.

סוך דבר, שבת היא מתנה וכפי שפירש הרה"ק מקאריץ טהורים ירשוה, מי ששמור במידת היסוד, הוא זה שמקבל את המתנה. שבת היא מתנה למי שמפריד את עצמו מן הרע במשך כל השבוע. מתנה נפלאה היא וכדאי להשקיע בה, כי הקנאה והתאוה והכבוד ורודפים אחר האדם וגוזלים ממנו את חייו, וכשהאדם קולט זאת ומבין כמה הוא חשוב ורואה שכמה שהוא מתרחק מהקנאה והתאוה והכבוד הוא זוכה למתנות נפלאות מהקב"ה, הרי זה נותן לו דחף חזק להמשיך לעשות ולהתפלל שיצליח בזה.

ואתעברו מינה, הסטרא אחרא ערקת ולכך אפשר להתפלל. על שבת כתיב (ישעיה נח, ג) וְדַבֵּר דבר, היינו שנפתח הדיבור, בשבת מתפללים בשם כדאיתא (זוה"ק ח"ב פח ב) שבת שמא דקוב"ה, וכן איתא (ברכות ח, א) אימתי עת רצון, בשעה שהציבור מתפללין, בשבת נקרא שהציבור מתפללין, מתאחדין ברזא דאחד. עיי"ש עוד.

אולם לדברי הרה"ק מקאריץ זיע"א כל זה הוא רק כשהאדם באמת זוכה לקבל את מתנת השבת, אבל אם האדם לא עקר את הרע בימות החול, המחשבות הזרות מתרוצצות אצלו גם בשבת, ואם כן לא יוכל להרגיש את השבת. על האדם להבין שממתנת לו מתנה של תפילה וכמו כן מתנה של שבת, ואם בששת ימי המעשה עליו לעשות מלחמה, בשבת קודש אינו צריך להלחם כלל. יהודי זה שיתייגע ויעמול בימות החול ויעקור את כל השיריים של קנאה ותאוה וכבוד מלבו, יזכה למתנה גדולה שברגע שתיכנס השבת, לא יצטרך להלחם כלל, והיינו שירגיש שהוא יכול לעמוד ולהתפלל כמו שהוא ואינו צריך להסמיך גאולה לתפילה, ואף את הפסוקי דזמרה לא יאמר בשביל להלחם עם גופו, שהרי הקב"ה נותן לו מתנה.

הנה הלא יתכן שיעמדו שני אנשים ברחובה של עיר, אחד תהיה לו מלחמה

מדור הילולא דצדיקיא

הגה"ק רבינו יהודה ליווא זיע"א – המהר"ל מפראג

ח"י אלול ה'שם"ט

השידוך וכינתיים פתחה הבת חנות לממכר מיני מאפה כדי לפרנס מעט את המשפחה, וכך נמשך הדבר עשר שנים שבמהלכם ישב המהר"ל ועסק בהתמדה גדולה, וקראו לו בשם "רבי לייבל בחור". כל-כך הפליאו את התמדתו, עד שהרמ"א התכבט עליו: הרימותי בחור מעם, מצאתי דוד עבדי. התכוון לרמז שיש לו ניצוץ של דוד המלך ע"ה, כידוע שיצא מאותו גזע.

יום אחד עבר איזה איש צבא רכוב על סוסו ליד חנותה של הבת ובלי לשאול, נעץ את רומחו לאחד מהכעכים שהיו מונחים שם למכירה ונגס בו בשיניו. כיון שראתה זאת, יצאה אליו והתחילה למרמר בבכי כי עמלה היא מבוקר ועד ערב לפרנס את משפחתה והנה הוא לוקח בלי לשלם. אמר לה איש הצבא: רעב אנכי ואין לי כסף לשלם לך, אך יש לי שני אוכפים לסוסי, קחי נא אחד מהם. הוא זרק לה את האוכף והתחיל לדהור עם סוסו ולהתרחק משם. כשהאוכף נפל לתוך החנות, הוא נקרע והשתפך ממנו אוצר גדול של מטבעות זהב. מיד הובילה את האוצר לאביה, וכשראה אביה כי באה הישועה, שלח מיד להודיע לחתן שיש עם מה לגשת אל החתונה, ואכן אז הקימו את ביתם, בית של תורה וגדולה.

את הסיפור סיפר חתנו של המהר"ל כפי ששמע מפי חותנו עצמו, והוסיף שחותנו לא הסכים אף פעם לשבת בדין

הרפתקאותיו בעת הקמת ביתו

חותנו של מהר"ל היה הגביר רבי שמעלקא רייך מהעיר ווארמייזא, ועל כך מסופר הסיפור דלהלן (נדפס בגדולי הדורות ח"א עמ' קן): כשהמהר"ל נכנס בכרית האירוסין עם בתו מרת פערל ע"ה, היה בן ט"ו בלבד ואז שלח אותו חותנו ללמוד בישיבתו של מהרש"ל, שם למד כמה שנים עד הגיעו לשנת ח"י. חותנו התחייב ליתן לו נדוניא גדולה ולהחזיקו שנים רבות על שולחנו כדי שיוכל לעסוק בתורה ועבודה באין מפריע, דא עקא שבאותה תקופה שבין האירוסין לנישואין התהפך עליו הגלגל וירד מכסיו.

שלח מכתב לחתן, המהר"ל, וכה כתב לו: הלא חז"ל אמרו בן ח"י לחופה וכבר צריך אתה להקים את ביתך, אך כיון שאין לי באפשרותי לקיים את התחייבותי ואין רצוני לעגן אותך עד שאחזור להרוויח, לכן אני מודיע לך שמהצד שלנו אנו מוחלים לך ואם תרצה תוכל לעזוב את השידוך ולא יהיה לנו שום טינה בלב עליך.

אולם החתן שלח להשיב לו שאינו עוזב את השידוך ותקוותו בהקב"ה שישלח את ישועתו. והוסיף שאם רצונו יכול הוא לעזוב את השידוך ולשדך את בתו עם בחור אחר ממשפחה עשירה, אבל הוא מצדו אינו עוזב את השידוך. לא עזב לא זה ולא זו את

דנהרדעא. לראיה הוא מביא לשון מהר"ל בסוף הקדמתו ל"דרך חיים" על פרקי אבות: האמת יורה דרכו ואם לא היו הדברים האלו אשר באו בביאור הזה דברים ברורים שכך פירוש דברי חכמים אשר הפירוש מעיד על עצמו, לא נכנסנו בזו, אבל על המעיין הדברים ברורים מאוד, וקראנו שם החבור הזה דרך החיים על שם הכתוב ודרך חיים תוכחת מוסר, והמעייין בו יאמר זה הדרך לכו בו כי הוא דרך אמת אשר אתו החיים.

עוד הוא מביא מספרו "אור חדש" על מגילת אסתר, שם גילה סוד סתרים, עד שהגיע למקום שממנו והלאה אסור היה לו לגלות, ובלשונו: אסור לדבר מזה עוד.

עוד הראה הגר"ש מזעליחוב לתלמידיו שאותו יסוד שכתב בספרו גבורות ה' (פי"ב) מופיע גם בכתבי האריז"ל, ואמר שמתנה נתנו לו מן השמים למהר"ל מפראג שיוכל להלביש סודות עליונים בחכמה בינה ודעת באופן שגם אנשים שאין להם יד ורגל בתורת הסוד, יוכלו להדבק בתורתו.

מן הבאר ההיא ישקו העדרים

אכן כאמור לעיל, הצדיקים לקחו את יסודות דברי המהר"ל והשתמשו בהם הלכה למעשה להורות דרך לעדתם. וזו גם הסיבה שבימינו נתמעטו במקצת ההוגים בתורת מהר"ל, משום שתורתו פזורה כבר בספרי החסידות. כן מקובל בליובאוויטש בענין מה שכתב בעל התניא בהקדמתו שליקט את חיבורו מפי ספרים וסופרים, שבתביבת ספרים התכוון לספרי מהר"ל. וכבר ידוע מה שאמר ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע שראוי למשכן את הטלית ותפילין כדי לקנות את ספרי מהר"ל.

בספר "רמתיים צופים" הביא שפעם

תורה שדנים בו לבטל שידוך מחוסר כסף והשתדל בכל כוחו ליישר את ההדורים, וכשראה שאין ברירה אחרת ואי אפשר להשוות את דעת הצדדים, שלח אותם לבית דין אחר כי לא רצה שתהיה לו יד וחלק בביטול שידוך בישראל.

על ספרו גבורות ה'

ידוע שתורת מהר"ל תורה מיוחדת היא וכל צדיקי החסידות ינקו ממנה. המשגיח דישיבת חכמי לובלין הגה"צ רבי שמעון מזעליחוב זצ"ל הורה לתלמידיו הישיבה שילמדו הרבה בספרי המהר"ל שהם מלאים ביסודות האמונה, וכך אמר: הכל יודעים כי רבינו המהר"ל השתמש בספר יצירה וברא גברא, אינני אומר של הסיפורים המופיעים בסיפורי המעשיות אמיתיים הם, אבל זה ברור שהשתמש בספר יצירה וברא גברא, ובוודאי לברוא אדם בכוח השמות זה דבר גדול עד מאוד, אבל לעשות את הספר גבורות ה' הוא גדול מזה. עוד אמר: כשהמהר"ל כתב את ספריו, לא היה יושב ומחשב בעולם הזה מה לכתוב, כי היה כולו דבוק בעולמות העליונים ומשם קיבל שפע עליון להורות לבני ישראל אמונה טהורה וגבוהה הנכלל בדברי חז"ל. ואמר באידיש: כשהמהר"ל כתב את ספריו, זיינען זיינע פאנטאפל געשטאנען אין עולם הבריאה (נעלי הבית שלו עמדו בעולם הבריאה) ומשם חיבר את ספריו.

לכו בו כי הוא דרך אמת

כן הראה באצבעו על כמה מקומות בספרו שרואים בהם שאינו מדבר שם כמתהלך בעלמא הדין אלא כמשוטט בשבילי דרקיעא אשר נהירים היו לו כשבילי

שהם אויר מים עפר חוץ מן האש, וכמו שאמרו (סוטה יד, א) אחרי ה' אלוקים תלכו וגו' ובו תדבקון, וכי אפשר לאדם להתדבק עם השכינה? ! והלא כתיב כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא, ובשביל שהוא יתברך אש אוכלה הוא, קדוש ונבדל מן כל התחתונים אשר לא יתחברו אל האש, ומפני כך ראוי שיהיה דבר שהוא קודש והוא מחולל מקדושתו שיהיה נידון באש, ולפיכך יום השבת שהיא קודש, כאשר בני אדם אינם שומרים ומחללים השבת, נגזור מן הקדושה העליונה שראוי לשבת שיהיו נדונים בשריפת אש.

ובכן לפי המקובל היתה פעם דליקה גדולה בפראג, בתים רבים עלו במאכולת האש ורק בית מדרשו של מהר"ל לא נפגע מן האש, כי רק קדושה המתחללת נשרפת באש, מה שאין כן קדושה שאינה מתחללת, שאסור לשרפה כידוע.

שמע יוצא מפי רבו הרה"ק הרבי ר' **בונים מפרשיסחא** זיע"א: כל יהודי צריך שיהיה לו רב בעולם הזה ורב בעולם הבא, והבין שבאמרו רב בעולם הבא, התכוון למהר"ל מפראג, משום שקודם לכן דיבר הרבה ממהר"ל וסיפר שהיה על ציון קדשו ושהוא לומד את ספריו.

כי אש אוכלה הוא

נסיים בדיבור יקר ממהר"ל (חידושי אגדות) על מה דאיתא במסכת **שבת** (קיט, ב) אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת, וזה לשונו: יש לך לדעת, כי כל דבר קודש שמתחלל, כמו תרומה שנטמאת, משפטה שריפה, וכן בשר קודש שנפסל, דינו בשריפה, וכן בת כהן שזנתה את אביה היא מחללת באש תשרף, והטעם כי הקדושה נמשלה כאש, ולפיכך התחתונים שהם חמריים, אפשר להם להתחבר לכל היסודות

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מוקדים להשיג הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית

4615 14 th Ave	ביהמ"ד טאהש	בארא פארק
75 Lee Avenue	חנות "בית הספר"	וויליאמסבורג
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
Phyllis Terrace	ביהמ"ד וויזניץ ע"י המקוה	מאנרא
	ע"י המקוואות	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: **305-338-4827**

ארה"ק

בית המדרש בית שלום רחוב בעל הנס רובע ז'	אשדוד
בית המדרש בית דוד שאול רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז'	
בית המדרש בית נפתלי רחוב יהודה הנשיא רובע ז'	
בית המדרש בעלזא מרכזי רחוב חטיבת הנגב רובע ג'	
בית המדרש הגדול 'נדבורנא' קרית נדבורנא	בני ברק
חנות 'מול איצקוביץ' רחוב הרב שך	
שכונת הבעש"ט 052-760-0162	פתח תקוה

המעוניין להפעיל מוקד מכירות וכן לתרומות עבור הוצאות ההפצה ניתן לפנות ל **050-414-4718** (באין מענה ניתן להשאיר הודעה)